

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102004/B/2022/36122176491819780

Revitalizácia lokalít s environmentálnou záťažou pre účely cestovného ruchu
Bakalárska práca

2022

Katarína Gabríková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102004/B/2022/36122176491819780

Revitalizácia lokalít s environmentálnou záťažou pre účely cestovného ruchu
Bakalárska práca

Študijný program: Podnikanie v cestovnom ruchu a v službách

Študijný odbor: Manažment a ekonómia

Školiace pracovisko: Katedra cestovného ruchu

Vedúci záverečnej práce: Ing. Ľubomíra Kubíková

Bratislava 2022

Katarína Gabríková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som záverečnú prácu vypracovala samostatne. V práci som uviedla všetku použitú literatúru, neporušila som autorský zákon.

Dátum: 20.4.2022

.....

Katarína Gabríková

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela pod'akovať vedúcej záverečnej práce, Ing. Ľubomíre Kubíkovej, za jej pomoc, trpezlivosť a cenné rady, ktoré mi poskytla pri písaní záverečnej práce.

ABSTRAKT

GABRÍKOVÁ, Katarína: Revitalizácia lokalít s environmentálnou záťažou pre účely cestovného ruchu. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra cestovného ruchu. – Vedúci záverečnej práce Ing. Ľubomíra Kubíková. – Bratislava: OF, 2022, s. 58.

Cieľom záverečnej práce je priblížiť stav a riešenie environmentálneho zaťaženia vo vybraných lokalitách Slovenska, predovšetkým v regióne horná Nitra. Taktiež na základe analýzy dotazníka vypracovať návrh zatraktívnenia tohto regiónu z hľadiska cestovného ruchu. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 11 grafov, 7 tabuliek a 2 prílohy. Prvá kapitola sa venuje teoretickému vymedzeniu základných pojmov týkajúcich sa problematiky environmentálneho zaťaženie. Druhá kapitola pojednáva o cieľoch a metódach na dosiahnutie daných cieľov. V tretej kapitole je opísaný stav životného prostredia v troch oblastiach Slovenska a stručný opis transformácie belgického mesta Genk. Pri výbere jednotlivých lokalít na Slovensku bol zohľadňovaný aj ich význam a potenciál z hľadiska cestovného ruchu. Posledná štvrtá kapitola sa zaoberá analýzou akčného plánu Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra. Jej súčasťou je aj dotazník, ktorý skúma postoj respondentov k regiónu horná Nitra, a taktiež návrh vybudovania netradičného ubytovacieho zariadenia v tomto regióne s cieľom zvýšiť jeho atraktivitu a tým zvýšiť jeho návštevnosť.

Kľúčové slová: environmentálne záťaž, revitalizácia, horná Nitra

ABSTRACT

GABRIKOVA, Katarina: The revitalization of environmentally ballasted locations for tourism purposes. – University of Economics in Bratislava. Faculty of commerce; Department of tourism. – Tutor: Ing. Ľubomíra Kubíková. – Bratislava: OF, 2022, s. 58.

The aim of the final work is to describe the state and solution of the environmental burdens in selected localities of Slovakia, especially in the region of Upper Nitra. Another aim is to find the way how to make this region more attractive for visitors. In this process we use the questionnaire, which helps us to find the answers to our questions. The final work is divided into 4 chapters. It contains 11 graphs, 7 tables and 2 appendix. The first chapter deals with the theoretical definitions of basic concepts related to environmental issues. The second one focus on the aims and methods how to achieve them. The third chapter describes the state of the environment in three areas of Slovakia and a brief description of the transformation of the Belgian city called Genk. The last fourth chapter deals with the analysis of the action plan Transformation of the region of Upper Nitra. It also includes a questionnaire that examines the attitudes of respondents to the region of Upper Nitra, as well as a proposal to build a non-traditional accommodation facility in this region in order to increase its attractiveness and its attendance.

Key words: environmental burdens, revitalization, Upper Nitra

Obsah

Zoznam použitých skratiek	9
Zoznam obrázkov, tabuliek a grafov.....	10
Úvod.....	11
1 Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí	13
1.1 <i>Teoretické vymedzenie problematiky environmentálneho zaťaženia</i>	<i>13</i>
1.2 <i>Základné pojmy skúmanej problematiky</i>	<i>14</i>
1.3 <i>Riešenie problematiky environmentálneho zaťaženia na území Slovenskej republiky.....</i>	<i>17</i>
1.3.1 <i>Právna úprava riešenej problematiky</i>	<i>17</i>
1.3.2 <i>Inštitúcie zaoberajúce sa problematikou environmentálneho zaťaženia</i>	<i>18</i>
1.3.3 <i>Významné dokumenty</i>	<i>19</i>
1.4 <i>Vplyv cestovného ruchu na životné prostredie Slovenska</i>	<i>20</i>
1.5 <i>Udržateľnosť v cestovnom ruchu.....</i>	<i>23</i>
2 Cieľ práce a metodika práce	25
3 Vybrané lokality s environmentálnym zaťažením	26
3.1 <i>Zaťažené oblasti na Slovensku</i>	<i>26</i>
3.1.1 <i>Zemplínska zaťažená oblasť</i>	<i>26</i>
3.1.2 <i>Hornonitrianska zaťažená oblasť</i>	<i>29</i>
3.1.3 <i>Bratislavská zaťažená oblasť</i>	<i>31</i>
3.2 <i>Belgické mesto Genk</i>	<i>34</i>
4 Zaťažená oblasť horná Nitra	36
4.1 <i>Akčný plán Transformácia uhoľného regiónu Horná Nitra.....</i>	<i>37</i>
4.2 <i>Cestovný ruch v regióne horná Nitra.....</i>	<i>39</i>
4.3 <i>Výskum trhu zameraný na cestovný ruch v regióne horná Nitra</i>	<i>39</i>
4.4 <i>Návrh vybudovania netradičného ubytovacieho zariadenie</i>	<i>46</i>
Záver.....	48
Zoznam použitej literatúry.....	50
Zoznam príloh a prílohy	58

Zoznam použitých skratiek

PCB polychlórované bifenyly

Zoznam obrázkov, tabuliek a grafov

Grafy

Graf 1 Pohlavie	40
Graf 2 Veková kategória.....	40
Graf 3 Národnosť	41
Graf 4 Preferujete pobyt v prírode alebo návštevu mesta.....	41
Graf 5 Pri návšteve nového miesta najčastejšie navštevujete.....	42
Graf 6 Aký druh ubytovania preferujete.....	42
Graf 7 Preferujete klasické formy ubytovania alebo ste otvorený aj iným nezvyčajným miestam, kde sa môžete ubytovať.....	43
Graf 8 Na stupnici od 1 (najmenej) po 5 (najviac) ohodnoťte dôležitosť nasledujúcich parametrov pri výbere ubytovacieho zariadenia.....	43
Graf 9 Navštívili ste niekedy región horná Nitra (okres Prievidza, Partizánske, Bánovce nad Bebravou a Topoľčany)	44
Graf 10 Pri akej príležitosti ste región navštívili	44
Graf 11 Prečo ste región nenavštívili.....	45

Tabuľky

Tabuľka 1 Náklady na ubytovacie zariadenie	V
Tabuľka 2 Zariadenie do kuchyne	VI
Tabuľka 3 Zariadenie do WC a kúpeľne	VII
Tabuľka 4 Zariadenie do spálne	VII
Tabuľka 5 Zariadenie do kuchyne	VIII
Tabuľka 6 Zariadenie do WC a kúpeľne	VIII
Tabuľka 7 Zariadenie do spálne	IX

Úvod

Znečistenie životného prostredia, environmentálne zaťaženie krajiny, spôsoby riešenia environmentálnych záťaží a revitalizácia poškodených lokalít sú za posledných pár rokov veľmi diskutovanými témami nie len na Slovensku, ale aj v zahraničí. Pojem revitalizácia pochádza z latinčiny a znamená znovuoživenie. Predstavuje „proces zlepšenia biologickej kvality krajiny, ktorá bola určitým spôsobom v minulosti narušená.“¹ Má celospoločenský význam, pretože kvalita ekosystému a životného prostredia veľmi úzko súvisí s fungovaním krajiny ako celku.² Ak chceme, aby štát prosperoval a aby boli jeho obyvatelia šťastní, musíme predovšetkým dbať na kvalitu životného prostredia, v ktorom žijú. Naša bakalárska práca sa zaoberá problematikou environmentálneho zaťaženia na území Slovenskej republiky. Je rozdelená do štyroch kapitol. V úvodnej kapitole sme sa zamerali najmä na opísanie a vysvetlenie najdôležitejších pojmov skúmanej problematiky a taktiež na preskúmanie a opísanie viacerých dokumentov, ktoré boli prijaté v súvislosti s environmentálnym zaťažením Slovenska. Zamerali sme sa aj na rôzne inštitúcie, ktoré sa venujú danej problematike. Poznatky sme čerpali najmä z publikácií, ktoré vznikli pod záštitou Slovenskej agentúry životného prostredia a Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, a taktiež z viacerých internetových zdrojov, ako napr. z internetovej stránky Ministerstva životného prostredia SR, Slovenskej agentúry životného prostredia a internetové portálu Enviroportál. Druhá kapitola opisuje ciele našej bakalárskej práce a metódy, ktoré boli použité v súvislosti s dosahovaním daných cieľov. Tretia kapitola rieši environmentálne zaťaženie vo vybraných lokalitách. Rozhodli sme sa vybrať si 3 znečistené lokality na Slovensku, jednu zo západného, jednu zo stredného a jednu z východného Slovenska a belgické mesto Genk, ktoré bolo dlhé desaťročia banským mestom, no v 80. rokoch 20. stor. bola banská činnosť v tomto meste ukončená a mesto bolo zmenené na „zelené“ ekologické mesto.³ V tejto časti práce sa snažíme objasniť aké opatrenia boli v týchto lokalitách prijaté na riešenie konkrétnych environmentálnych záťaží. Zamerali sme

¹ŠPULEROVÁ, Jana. Revitalizácia ekosystémov v krajine. In *Životné prostredie: Revue pre teóriu a starostlivosť o životné prostredie*. Praha: Katedra fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2012, roč. 46, č. 3.

²ŠPULEROVÁ, Jana. Revitalizácia ekosystémov v krajine. In *Životné prostredie: Revue pre teóriu a starostlivosť o životné prostredie*. Praha: Katedra fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2012, roč. 46, č. 3.

³GEHREOVÁ, Ríia – BARCÍKOVÁ, Michaela. Život po uhli. Ťažba uhlia na hornej Nitre: V čom sa môže horná Nitra inšpirovať príbehom belgického Genku. In: dennikn.sk [online]. 12.9.2019 [cit. 3.11.2021]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/1545496/zivot-po-uhli-v-com-sa-moze-horna-nitra-inspirovat-pribehom-belgickeho-genku/>>

sa aj na získanie informácií o tom, akým spôsobom sa práve mesto Genk dokázalo vyrovnat' s ukončením banskej činnosti a či by sa dalo aplikovať podobné postupy aj v niektorých oblastiach na Slovensku. Posledná štvrtá kapitola našej práce sa venuje rozboru strategického dokumentu akčný plán Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra, ktorý bol vytvorený v súvislosti s riešením zlého stavu životného prostredia v regióne horná Nitra vplyvom ťažby uhlia a jeho využívania pri výrobe elektrickej energie. Jej obsahom je taktiež aj dotazník, ktorý skúma postoj respondentov k regiónu horná Nitra z hľadiska cestovného ruchu. Pomocou dotazníka sme sa taktiež snažili zistiť preferencie respondentov pri výbere ubytovacieho zariadenia, keďže sme sa v tejto časti zamerali aj na vytvorenie návrhu nezvyčajného ubytovacieho zariadenia s cieľom zatriktívniť región horná Nitra pre širšiu verejnosť.

1 Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí

1.1 Teoretické vymedzenie problematiky environmentálneho zaťaženia

Na Slovensku sa problematika ekologického zaťaženia dostala do povedomia predovšetkým na začiatku 90. rokov 20. stor., kedy dochádzalo k odstraňovaniu environmentálnych záťaží, spojených s pobytom vojsk armády Sovietskeho zväzu na území Slovenskej republiky.⁴ Pod pojmom environmentálna záťaž si môžeme predstaviť výsledok ľudského konania, ktorým bolo ovplyvnené prostredie v minulosti, ale jeho následky trvajú dodnes.⁵ Geologický zákon definuje environmentálnu záťaž ako „znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody“.⁶ Sú to lokality, ktoré boli poškodené industriálnou, poľnohospodárskou, banskou, vojenskou, dopravnou činnosťou alebo chybným zaobchádzaním s odpadom.⁷ Environmentálne záťaže sú pre Slovensko obrovskou hrozbou. V roku 2006 bol na boj s environmentálnym zaťažením Slovenska spustený program s názvom *Systematická identifikácia environmentálnych záťaží v Slovenskej republike* a problematike environmentálnych záťaží sa začala venovať väčšia pozornosť. Projekt prebiehal pod záštitou Slovenskej agentúry životného prostredia a trval dva roky. Prispel k odhaleniu približne 1 800 poškodených lokalít. Na základe tohto projektu vznikol v roku 2008 *Informačný systém environmentálnych záťaží* a v roku 2010 strategický dokument *Štátny program sanácie environmentálnych záťaží* pre roky 2010-2015. Významným krokom v boji s environmentálnymi záťažami na území Slovenskej republiky bolo taktiež presadenie zákona č. 409/2001 Z.z. o niektorých opatreniach na území environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov.⁸ V januári 2016, vláda Slovenskej republiky prijala druhý *Štátny program sanácie environmentálnych záťaží* pre roky 2016-2021, ktorým

⁴Environmentálne záťaže. In enviroportal.sk [online]. 17.10.2019 [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/environmentalne-zataze>>

⁵ŠOTTNÍK, Peter et al. Environmentálne záťaže. 1. vyd. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2015. 301 s. ISBN 978-80-89503-42-1

⁶ § 3 písm. t, zákon č. 569/2007 Z.z. Zákon o geologických prácach. [cit. 2.11.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-569>>

⁷Environmentálne záťaže. In sazp.sk [online]. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/environmentalne-sluzby/environmentalne-zataze-4018.html>>

⁸JÁNOVÁ, Vlasta et al. Riešenie environmentálnych záťaží na Slovensku. Bratislava: Slovenská agentúra životného prostredia, 2015. 82 s. ISBN 978-80-89503-31-5

sa Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky snaží dosiahnuť ciele strategických dokumentov Európskej Únie, chrániť zdravie obyvateľov Slovenskej republiky a taktiež zlepšiť stav životného prostredia na Slovensku.⁹ Na obdobie 2022-2027 bol vytvorený v poradí tretí Štátny program sanácie environmentálnych zátŕaží, ktorý nadväzuje na ciele a kroky stanovené v oboch predchádzajúcich strategických dokumentoch.¹⁰ S cieľom poskytovať informácie o environmentálnych zátŕažiach, ich lokalizácií a možnej hrozbe a nebezpečnosti vytvorilo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky Informačný systém environmentálnych zátŕaží, v ktorom nájdu používatelia aktuálne a spoľahlivé informácie, týkajúce sa problematiky environmentálnych zátŕaží. Informačný systém environmentálnych zátŕaží je zložkou Informačného systému verejnej správy a jeho prevádzkovateľom je Slovenská agentúra životného prostredia.¹¹ Prezentačnou zložkou Informačného systému environmentálnych zátŕaží je internetový portál Enviroportál, ktorý prináša správy o pomeroch životného prostredia nie len na území Slovenskej republiky, ale aj v zahraničí a taktiež slúži na zverejňovanie výstupov z informačných systémov.¹²

1.2 Základné pojmy skúmanej problematiky

Geologický prieskum životného prostredia

Prieskum, ktorým sa zisťujú a overujú:

- 1. geologické činitele ovplyvňujúce toto prostredie vrátane zisťovania znečistenia spôsobeného činnosťou človeka v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde a navrhujú sa sanačné opatrenia, alebo*
- 2. pravdepodobné environmentálne zátŕaže alebo environmentálne zátŕaže, vyhodnocujú sa súčasné a potenciálne riziká environmentálnej zátŕaže s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia a navrhujú sa sanačné opatrenia, alebo*

⁹ Štátny program sanácie environmentálnych zátŕaží. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2015. 244 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/sekcia-geologie-prirodných-zdrojov/spsez_2016_2021.pdf>

¹⁰ Štátny program sanácie environmentálnych zátŕaží 2022-2027. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2021. 203 s.

¹¹ Environmentálne zátŕaže. In enviroportal.sk [online]. 17.10.2019 [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/environmentalne-zataze>>

¹² Manažment environmentálnych zátŕaží na Slovensku. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2019.

3. geologické podmienky na zriaďovanie a prevádzku úložísk rádioaktívnych odpadov a iných odpadov v podzemných priestoroch¹³

Monitorovanie geologických faktorov životného prostredia

„priebežné systematické pozorovanie a vyhodnocovanie javov a parametrov v presne definovaných priestorových podmienkach a časových intervaloch; slúži na objektívne poznanie charakteristík geologického prostredia a hodnotenia jeho zmien v sledovanom priestore a sleduje sa ním vplyv činností a stavieb na geologické prostredie alebo vplyv geologického prostredia na životné prostredie, stavby a činnosti.“¹⁴

Sanácia geologického prostredia

„práce vykonávané v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde, ktoré zahŕňajú špeciálne technologické postupy zamerané na odstránenie, zníženie alebo izoláciu vplyvov ľudskej činnosti a geodynamických javov na životné prostredie.“¹⁵

Identifikácia environmentálnej záťaže

„súbor činností, ktorých výsledkom je rozpoznanie environmentálnej záťaže. Súčasťou identifikácie environmentálnej záťaže je jej klasifikácia a vyplnenie registračného listu environmentálnej záťaže.“¹⁶

Pravdepodobná environmentálna záťaž

„stav územia, kde sa dôvodne predpokladá prítomnosť environmentálnej záťaže.“¹⁷

¹³ § 3 písm. d, zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach. [13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-569>>

¹⁴ § 3 písm. j, zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-569>>

¹⁵ § 3 písm. n, zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-569>>

¹⁶ § 2 ods. 1, zákon č. 409/2011 Z.z. Zákon o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-409>>

¹⁷ § 3 písm. u, zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-569>>

Environmentálna záťaž

„znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody.“¹⁸

Klasifikácia environmentálnej záťaže

„hodnotenie rizika environmentálnej záťaže, určovanie poradia environmentálnej záťaže z hľadiska ich predpokladaného rizika a z neho vyplývajúcej naliehavosti realizácie geologických prác.“¹⁹

Sanácia environmentálnej záťaže

„práce vykonávané v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde, ktorých cieľom je odstrániť, znížiť alebo obmedziť kontamináciu na úroveň akceptovateľného rizika s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia.“²⁰

Pôvodca environmentálnej záťaže

Každý, kto svojou činnosťou spôsobil environmentálnu záťaž, okrem prípadov ak:

- *sa štát zaviazal sanovať EZ na základe zmluvy uzatvorenej pred účinnosťou zákona č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov alebo na základe rozhodnutia vlády SR alebo*
- *environmentálna záťaž vznikla v dôsledku ukladania odpadov, ktoré bolo v súlade s právoplatným povolením²¹*

¹⁸ § 3 písm. t, zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-569>>

¹⁹ § 2 ods. 1, zákon č. 409/2011 Z.z. Zákon o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-409>>

²⁰ § 3 písm. s, zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-569>>

²¹Pôvodca environmentálnej záťaže. In enviroportal.sk [online]. [cit. 3.11.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/environmentalne-zataze/povodca-environmentalnej-zataze>>

1.3 Riešenie problematiky environmentálneho zaťaženia na území Slovenskej republiky

1.3.1 Právna úprava riešenej problematiky

Na území Slovenskej republiky sa z právneho hľadiska problematike ekologického zaťaženia krajiny venujú najmä:

- zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach v znení neskorších predpisov (geologický zákon),
- zákon č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o environmentálnych záťažach),
- vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon.²²

V rámci Európskej únie je riešenie problematiky environmentálnych záťaží individuálne. Každý štát Európskej únie rieši problematiku environmentálnych záťaží na základe vlastných právnych predpisov. Environmentálne záťaže sú v Európskej únii sčasti regulované Smernicou Európskej únie 2004/35/CE o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd. Problematike ekologického zaťaženia sa taktiež venuje aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady o manažmente odpadu z ťažobného priemyslu. Jej cieľom je uskutočniť skupinu krokov, na zamedzenie nepriaznivých vplyvov odpadov, vzniknutých ťažobnou činnosťou, na ľudské zdravie, životné prostredie a majetok a rovnako prijať skupinu krokov na zamedzenie vzniku nebezpečných nehôd pri zaobchádzaní s danými odpadmi.²³

²² JÁNOVÁ, Vlasta et al. Riešenie environmentálnych záťaží na Slovensku. Bratislava: Slovenská agentúra životného prostredia, 2015. 82 s. ISBN 978-80-89503-31-5

²³Environmentálne záťaže v EÚ. In minzp.sk [online]. [cit. 31.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.minzp.sk/zataze/environmentalne-zataze-eu/>>

1.3.2 Inštitúcie zaoberajúce sa problematikou environmentálneho zaťaženia

Touto problematikou sa zaoberá aj viacero inštitúcií, ako napr. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, ktorého hlavným cieľom je správa a ochrana životného prostredia Slovenskej republiky a jeho jednotlivých zložiek²⁴, Slovenská agentúra životného prostredia, ktorá patrí pod správu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a má za úlohu starať sa o životné prostredie na Slovensku²⁵, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, ktorý okrem iného vykonáva geologický výskum a prieskum územia Slovenska²⁶, Inštitút environmentálnej politiky, Slovenská spoločnosť pre životné prostredie, Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, ako aj medzinárodná nezisková organizácia Greenpeace, ktorá vznikla v roku 1971 v kanadskom meste Vancouver a ktorej hlavným cieľom je ochrana životného prostredia na celom svete. Na Slovensku pôsobí už od roku 1993 a svoju pozornosť upriamuje najmä na atómovú energetiku. Počas svojej existencie sa jej podarilo viacero úspechov. Prispela k tomu, že v roku 2011 Národná rada Slovenskej republiky prijala zákon o starých environmentálnych záťažiach, ktorý vedie k ich odstraňovaniu.²⁷

Na európskej úrovni sa problematike životného prostredia venuje Európska komisia, Európsky parlament, Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD), ktorej súčasťou je aj Slovenská republika a hlavným cieľom je podporovať udržateľný hospodársky rozvoj a zlepšenie kvality života v členských štátoch, ako aj podpora hospodárskeho rozvoja v štátoch, ktoré nie sú jej členom²⁸ a Európska environmentálna agentúra, ktorá upriamuje svoju pozornosť na získavanie a poskytovanie informácií o stave a kvalite životného prostredia na území Európy, pričom sa sústreďuje najmä na to, aby všetky informácie, ktoré poskytuje boli čo najobjektívnejšie a najpravdivejšie s cieľom zlepšenia životného prostredia v Európe. Má

²⁴Ministerstvo životného prostredia. Štatút. Dostupné na: <<https://www.minzp.sk/files/o-nas/mzp-sr/statut/statut-mzp-sr.pdf>>

²⁵ SAŽP. In sazp.sk. [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.sazp.sk/sazp/>>

²⁶ Štátny geologický ústav Dionýza Štúra - profil ústavu. In geology.sk [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.geology.sk/o-nas/profil-ustavu/>>

²⁷História Greenpeace. In greenpeace.org [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <https://www.greenpeace.org/slovakia/historia-greenpeace/?_gl=1%2A8rqw7%2A_ga%2ANTMyOTU3Njk2LjE2MzY2MTM2ODY.%2A_ga_VRJQD2J9F9%2AMTYzNjYxMzY4NC4xLjEuMTYzNjYxMzY4OS4w&_ga=2.56676073.272796942.1636613686-532957696.1636613686>

²⁸Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj – OECD. In mhsr.sk [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.mhsr.sk/obchod/multilateralne-obchodne-vztahy/oecd/organizacia-pre-hospodarsku-spolupracu-a-rozvoj-oecd>>

viacero členov z radov štátov Európskej únie, ale taktiež sú jej súčasťou niektoré štáty, ktoré nie sú členmi Európskej únie. Medzi členov Európskej environmentálnej agentúry taktiež patrí aj Slovenská republika, ktorá sa stala jej súčasťou v roku 2001. Za Slovensko s Európskou environmentálnou agentúrou spolupracuje najmä Slovenská agentúra životného prostredia.²⁹³⁰

1.3.3 Významné dokumenty

Na Slovensku bolo v súvislosti s riešením problematiky environmentálneho zaťaženia ako aj problematiky stavu životného prostredia vypracovaných viacero dokumentov. Za azda najdôležitejšie však možno v súčasnosti považovať strategické dokumenty Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2022-2027 a Zelenšie Slovensko. Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2022-2027 predstavuje „strategický plánovací dokument pre oblasť environmentálnych záťaží na Slovensku, ktorý určuje rámcové úlohy na postupné znižovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží na zdravie človeka a životné prostredie.“³¹ V súčasnosti patrí medzi najvýznamnejšie dokumenty zaoberajúce sa problematikou environmentálnych záťaží na Slovensku. Je navrhnutý na obdobie 2022-2027 a je 3. štátnym program sanácie environmentálnych záťaží na Slovensku. Predchádzajú mu ešte dva štátne programy sanácie environmentálnych záťaží a to Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2010-2015 a Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2016-2021. Vo všeobecnosti by sa dalo povedať, že cieľom Štátneho programu sanácie environmentálnych záťaží je znížiť, prípadne úplne eliminovať negatívny dopad znečistených oblastí na ľudí žijúcich v daných lokalitách a na iné oblasti nachádzajúce sa v blízkosti takto poškodených oblastí. Taktiež sa ním organizácie, ktoré ho vytvorili zaväzujú k monitorovaniu a pozorovaniu kontaminovaných a poškodených oblastí ako aj k ich riešeniu a k zlepšeniu stavu jednotlivých zložiek životného prostredia na Slovensku.³² Ďalším významným dokumentom je strategický dokument Zelenšie Slovensko, inak nazývaný aj Envirostratégia 2030, ktorú vypracoval Inštitút

²⁹Európska environmentálna agentúra. In Enviroportál [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/europska-environmentalna-agentura>>

³⁰Členstvo SR v EEA. In sazp.sk [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/medzinarodna-spolupraca/eea/clenstvo-sr-v-eea.html>>

³¹Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2022-2027. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2021. 203 s.

³²Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2022-2027. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2021. 203 s.

environmentálnej politiky v spolupráci s viacerými odborníkmi venujúci sa problematike životného prostredia. Predstavuje súhrn strategických krokov a postupov na bojovanie s najväčšími ekologickými hrozbami do roku 2030. Z dokumentu vyplývajú rôzne skutočnosti ako to, že najväčšie problémy, ktorým musí Slovenská republika čeliť, sú výrazné znečistenie ovzdušia, zlá recyklačná politika a problém s ochranou ekosystému. Zlý stav životného prostredia neovplyvňuje len prírodu a životy ľudí, ale taktiež postihuje aj ekonomickú stránku štátu.³³ Ďalšími významnými dokumentami sú aj: Operačný program kvalita životného prostredia, Národný program znižovania emisií Slovenskej republiky, orientovaný na zlepšenie ovzdušia na Slovensku, Vodný plán Slovensko, a iné.

Na medzinárodnej úrovni je veľmi významným a dôležitým dokumentom Agenda 2030 vypracovaná Organizáciou spojených národov (OSN), ktorá rieši globálne problémy a navrhuje možné riešenia alebo postupy na dosiahnutie zlepšenia. Má 17 cieľov a 169 čiastkových cieľov. Ďalším významným dokumentom je Európska zelená dohoda, vydaná Európskou komisiou, ktorá najväčší dôraz kladie na cieľ dosiahnutia uhlíkovej (klimatickej) neutrality do roku 2050 a ktorá sa orientuje na hospodárstvo Európskej únie.³⁴

1.4 Vplyv cestovného ruchu na životné prostredie Slovenska

Stav životného prostredia Slovenskej republiky nie je na takej zlej úrovni ako by sa dalo očakávať. Vychádza to zo svetového Indexu environmentálnej výkonnosti (Environmental Performance Index), v ktorom sa Slovensko umiestnilo na 24. mieste zo 180 zúčastnených krajín. Medzi najväčšie problémy a hrozby, ktorým musí Slovensko čeliť, patria zlé odpadové hospodárstvo, nízka kvalita ovzdušia, zlý stav lesov a hrozba povodní. Najlepšie výsledky Slovensko dosahuje v stave vody, pretože má veľmi veľké zásoby, nízku spotrebu a taktiež dobrú kvalitu vody.³⁵³⁶ Na životné prostredie krajiny vplyva veľké množstvo rozličných faktorov a odvetví. Niektoré ho ovplyvňujú viac iné zase menej. Medzi takéto odvetvia môžeme zaradiť napr. priemysel, poľnohospodárstvo, dopravu, ale aj

³³ŠIROKÝ, Pavol et al. Envirostratégia 2030. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2020. 86 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/iep/publikacia_zelensie-slovensko-sj_web.pdf>

³⁴ADAMKOVIČOVÁ, Alena et al. Prehľad environmentálnych cieľov na obdobie 2020 až 2050 pre SR. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2020. 89 s. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/11141.pdf>>

³⁵IEP: Medzi najväčšie výzvy životného prostredia patria odpady, ovzdušie a lesy. In enviroportal.sk [online]. [cit. 13.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/clanok/iep-medzi-najvacsie-vyzvy-zivotneho-prostredia-patria-odpady-ovzdušie-a-lesy>>

³⁶HALUŠ, Martin – DRÁB, Ján. Tri výzvy životného prostredia na Slovensku. Ministerstvo životného prostredia SR, 2017. 26 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/iep/01_2017_tri-vyzvy_zivotneho-prostredia.pdf>

cestovný ruch. Cestovný ruch nemá na životné prostredie väčšiny krajín až taký veľký dopad ako iné odvetvia, no aj tak ho v niektorých oblastiach výrazne ovplyvňuje. Cestovný ruch možno definovať ako súhrn aktivít súvisiacich s uspokojovaním potrieb spotrebiteľov, ktoré sú spojené s cestovaním mimo miesta ich trvalého bydliska. Má medziodvetvový charakter, pretože sa v ňom prelína viacero odvetví a taktiež naňho vplýva viacero faktorov a činiteľov.^{37 38} Môžeme ho zaradiť medzi najrýchlejšie vyvíjajúce sa odvetvia hospodárskej činnosti na svete. Pre štát má dôležitú funkciu, pretože je významným generátorom príjmov, vo veľkej miere prispieva ku vzniku nových pracovných miest a taktiež k rozvoju jednotlivých regiónov (štátu ako celku).^{39 40} Jeho hlavným cieľom je poskytnúť spotrebiteľovi maximálny zážitok z pobytu vo vybranej destinácii.⁴¹ Cestovný ruch však nemá len pozitívne stránky, ale nájde sa aj viacero negatívnych. Pri posudzovaní možných negatívnych dopadov cestovného ruchu na životné prostredie krajiny, je veľmi prospešné poznať, za akým účelom návštevníci krajiny krajinu navštívia. Je veľký rozdiel medzi návštevníkmi, ktorí prichádzajú do určitej krajiny a zotrávajú na jej území nejaký dlhší čas a tými, ktorí cez krajinu len prechádzajú, strávia v nej málo času a neprinášajú jej takmer žiadne príjmy.⁴² Vo svete dochádza každý rok k dynamickému nárastu počtu obyvateľov a taktiež aj k nárastu účastníkov cestovného ruchu. Z danej skutočnosti môže vychádzať potreba stáleho budovania nových a zväčšovania už existujúcich stredísk cestovného ruchu.⁴³ Avšak, je dôležité zamyslieť sa, uvedomiť si a dbať na možné kapacity jednotlivých lokalít, pretože nekontrolované a nerozumné budovanie stredísk cestovného ruchu môže mať negatívne

³⁷GÚČIK, Marian et al. Cestovný ruch, hotelierstvo, pohostinstvo. Výkladový slovník. 1. vyd. Bratislava, 2006. ISBN 80-10-00360-3

³⁸MICHNIAK, Daniel. Vplyv dostupnosti na rozvoj cestovného ruchu vo vybraných regiónoch na Slovensku. In *Geographia Cassoviensis IV* [online]. [online]. [cit. 13.12.2021]. 2010, č.1, s. 114-117. Dostupné na: <<http://akademickyrepozitar.sk/sk/repozitar/vplyv-dostupnosti-na-rozvoj-cestovneho-ruchu-vo-vybranych-regionoch-na-slovensku.pdf>>

³⁹ŠUSTÁKOVÁ, Michaela. Diplomová práca - Udržateľný cestovný ruch v podmienkach Tatranského národného parku. Praha, 2016. Dostupné na: <https://is.vsh.cz/th/g3b4a/Diplomova_praca.pdf>

⁴⁰DUBSKÁ, Michaela. Kultúrny cestovný ruch a princípy trvalo udržateľného rozvoja. 2010, č. 1, s.16-19. ISSN: 1337-7760. Dostupné na: <<https://kmkt.sk/kontexty/kulturny-cestovny-ruch-a-principy-trvalo-udrzatelneho-rozvoja/>>

⁴¹MICHNIAK, Daniel. Vplyv dostupnosti na rozvoj cestovného ruchu vo vybraných regiónoch na Slovensku. In *Geographia Cassoviensis IV* [online]. [cit. 13.12.2021]. 2010, č.1, s. 114-117. Dostupné na: <<http://akademickyrepozitar.sk/sk/repozitar/vplyv-dostupnosti-na-rozvoj-cestovneho-ruchu-vo-vybranych-regionoch-na-slovensku.pdf>>

⁴²Cestovný ruch. In *enviroportal.sk* [online]. [cit. 15.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/8065.pdf>>

⁴³PLESNÍK, Pavol. Vplyv cestovného ruchu na biosféru. In *Acta geographica universitatis comenianae* [online]. [cit. 15.12.2021]. 2010, roč. 54, č. 1, s. 75-80. Dostupné na: <http://www.actageographica.sk/stiahnutie/54_1_05_Plesnik.pdf>

účinky na životné prostredie.⁴⁴ Cestovný ruch sa na Slovensku začal výrazne rozvíjať v 60. rokoch 20. stor., a to v dôsledku podpory cestovného ruchu v socialistických krajinách. Na Slovensku sa začali budovať rôzne ubytovacie komplexy a rozvoj cestovného ruchu začal dynamicky narastať. Zaberali sa stále väčšie a väčšie plochy a bolo nutné hľadať územia, ktoré nemali pre spoločnosť veľkú hodnotu a užitočnosť.⁴⁵ Pre životné prostredie je veľmi prospešné, ak je cestovný ruch rozložený rovnomerne vo viacerých územiach krajiny a počas všetkých ročných období. Slovensko zaznamenáva zvýšenú návštevnosť najmä v mesiacoch júl-september, pričom najobľúbenejší mesiac pre návštevu Slovenska je mesiac august, no najmenej navštevovaná je krajina počas mesiacov január-marec.⁴⁶ Veľký problém nastáva aj v prípade, ak sa v určitej lokalite naraz koncentruje priveľké množstvo turistov.⁴⁷ Na Slovensku často dochádza k nerovnomernému rozloženiu turistov a niektoré obľúbené turistické lokality bývajú preplnené nad ich únosnosť.⁴⁸ Tento fenomén má na krajinu viaceré nepriaznivé vplyvy. Na územiach národných parkov vedie priveľká koncentrácia turistov k narúšaniu a ničeniu miestnej vegetácie a taktiež je príčinou erózie pôdy na miestach viacerých turistických trás, chodníkov a cyklotrás.⁴⁹ K takémuto javu došlo napríklad na území Belianskych Tatier, kde vysoká návštevnosť zapríčinila eróziu pôdy.⁵⁰ Taktiež sa stáva, že takéto preplnené územia časom strácajú svoju jedinečnosť a autenticitu.⁵¹ Veľký problém nastáva aj pri budovaní lyžiarskych stredísk, ktoré sa koncentrujú hlavne v pomerne veľkých nadmorských výškach s priaznivými podmienkami

⁴⁴PLESNÍK, Pavol. Vplyv cestovného ruchu na biosféru. In *Acta geographica universitatis comenianae* [online]. [cit. 15.12.2021]. 2010, roč. 54, č. 1, s. 75-80. Dostupné na: <http://www.actageographica.sk/stiahnutie/54_1_05_Plesnik.pdf>

⁴⁵GUČÍK, Marián et al. Udržateľný cestovný ruch a jeho zabezpečovanie na Slovensku. In 5. medzinárodné kolokvium o cestovnom ruchu [online]. [cit. 15.12.2021]. 2014, s. 30-42. Dostupné na: <<https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/3910085/10619195/sbornik-kolokviumCR2014.pdf#page=30>>

⁴⁶ŠVEDA, Martin et al. Využitie lokalizačných dát mobilnej siete v turizme: kto sú, kedy prichádzajú a kam smerujú zahraniční návštevníci na Slovensku. In *Geografický časopis* [online]. [cit. 15.12.2021]. 2019, s. 203-225. Dostupné na: <<https://www.sav.sk/journals/uploads/09271225Sveda%20et%20al..pdf>>

⁴⁷POVAŽAN, Radoslav – WEISS, Pavol. Cestovný ruch a životné prostredie v SR 2014. 2016. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/2662.pdf>>

⁴⁸Enviroportál: cestovný ruch. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/8065.pdf>>

⁴⁹POVAŽAN, Radoslav – WEISS, Pavol. Cestovný ruch a životné prostredie v SR 2014. 2016. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/2662.pdf>>

⁵⁰PLESNÍK, Pavol. Vplyv cestovného ruchu na biosféru. In *Acta geographica universitatis comenianae* [online]. [cit. 15.12.2021]. 2010, roč. 54, č. 1, s. 75-80. Dostupné na: <http://www.actageographica.sk/stiahnutie/54_1_05_Plesnik.pdf>

⁵¹MIŠOVIČOVÁ, Regina et al. Oversize turizmus vo vybraných národných parkoch na Slovensku. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/profile/Regina-Misovicova/publication/342549870_OVERSIZE_turizmus_vo_vybranych_narodnych_parkoch_na_Slovensku/Oversize_tourism_in_selected_national_parks_in_Slovakia/links/5efaed7145851550507e16e9/OVERSIZ-E-turizmus-vo-vybranych-narodnych-parkoch-na-Slovensku-Oversize-tourism-in-selected-national-parks-in-Slovakia.pdf>

na lyžovanie alebo prevádzkovanie iných zimných športov. V súvislosti s týmto javom vzniká viacero problémov a to najmä ohrozovanie lesov. Dochádza k narušeniu ich celistvosti, čo môže viesť k ich ubúdaniu, k zosuvom pôdy alebo vzniku povodní. K cestovnému ruchu neodmysliteľne patrí aj preprava jeho účastníkov. Dostupnosť lokality cestovného ruchu hrá veľmi dôležitú rolu pri výbere cieľovej destinácie. Vplyvom prepravy vznikajú pre prostredie nebezpečné výpary a splodiny, ktoré môžu mať negatívny vplyv na vegetáciu a môžu viesť k jej degradácii a taktiež môžu prispieť k tvorbe kyslých dažďov.⁵² Často dochádzať aj k znečisťovaniu podzemných vôd a ovzdušia.⁵³ Ďalší problém, na ktorý je v súvislosti s cestovným ruchom potrebné poukázať je množstvo suvenírov, vyrobených veľakrát neetickým spôsobom, ktoré zväčša nenájdu svoje využitie a končia na skládkach odpadov. Tam často, vplyvom zlej recyklačnej politiky niektorých regiónov, končia aj iné odpady vyprodukované v odvetví cestovného ruchu.⁵⁴ Častým problémom je aj nadmerná spotreba energií v ubytovacích a stravovacích zariadeniach.⁵⁵ Taktiež sa stáva, a to nie len na Slovensku, že v niektorých obľúbených turistických destináciách priveľmi rastú ceny tovarov a služieb, čo veľakrát sťažuje život práve obyvateľom týchto destinácií. Cestovný ruch je odvetvie, ktoré by malo prispievať k rekreácii a k zlepšovaniu zdravia obyvateľstva a nemalo by negatívne vplývať na prostredie, v ktorom ľudia žijú. Motivácia chrániť kultúrne dedičstvo, ako aj životné prostredie by nemala byť len v záujme jednotlivcov, ale taktiež aj v záujme štátu. Cestovný ruch, ako už bolo spomenuté, vplýva nielen na život ľudí, ale aj na ekonomiku štátu. Výber cieľovej destinácie vo výraznej miere ovplyvňuje kvalita životného prostredia v krajine. Ak chceme, aby sa cestovný ruch rozvíjal musíme predovšetkým dbať na ochranu životného prostredia a prírodného a kultúrneho dedičstva krajiny.

1.5 Udržateľnosť v cestovnom ruchu

V duchu zachovať krajinu a jej kultúrne a prírodné dedičstvo aj pre ďalšie generácie sa začala rozvíjať myšlienka trvalo udržateľného rozvoja, z ktorého sa neskôr v 80. rokoch

⁵²PLESNÍK, Pavol. Vplyv cestovného ruchu na biosféru. In Acta geographica universitatis comenianae [online]. [cit. 15.12.2021]. 2010, roč. 54, č. 1, s. 75-80. Dostupné na: <http://www.actageographica.sk/stiahnutie/54_1_05_Plesnik.pdf>

⁵³ŠUSTÁKOVÁ, Michaela. Diplomová práca - Udržateľný cestovný ruch v podmienkach Tatranského národného parku. Praha, 2016. Dostupné na: <https://is.vsh.cz/th/g3b4a/Diplomova_praca.pdf>

⁵⁴WILLI, Caroline. Bakalárska práca - Environmentálne aspekty rozvoja cestovného ruchu. Praha, 2017. Dostupné na: <https://is.vsh.cz/th/drcmc/BakalarskaPraca2017_mymr3.pdf>

⁵⁵WILLI, Caroline. Bakalárska práca - Environmentálne aspekty rozvoja cestovného ruchu. Praha, 2017. Dostupné na: <https://is.vsh.cz/th/drcmc/BakalarskaPraca2017_mymr3.pdf>

20. stor. vyvinul trvalo udržateľný (prírodný) cestovný ruch.⁵⁶ Udržateľný cestovný ruch je druh cestovného ruchu, ktorý kladie dôraz na rozvoj cestovného ruchu šetrným spôsobom bez negatívneho vplyvu na životné prostredie. Dbá na to, aby sa zachovala kultúra daného národa a prírodné bohatstvo aj pre ďalšie generácie.⁵⁷ Udržateľný cestovný ruch má viacero foriem, ktoré by mali dbať na jeho princípy, a teda uspokojovať požiadavky účastníkov cestovného ruchu v súlade s ochranou prírody a kultúry. Medzi formy udržateľného cestovného ruchu patria napríklad ekoturizmus, vidiecky cestovný ruch, agroturizmus, ekoagroturizmus a cykloturizmus.⁵⁸ Na území Slovenskej republiky môžeme rozvoj udržateľného cestovného ruchu pozorovať v jeho viacerých formách a to najmä vo forme tzv. „soft tourism“, alebo inak povedané mäkkého turizmu⁵⁹, ekoturizmu, cykloturizmu a agroturizmu. Rozvoj ekoturizmu môžeme pozorovať napríklad v Košickom kraji, ktorý sa zapája do rôznych zahraničných projektov. Rozvíja sa tu aj európsky projekt, tzv. „bird watching“, ktorý spočíva v pozorovaní unikátnych vtáčích druhov na území Slovenskej republiky.⁶⁰ Ďalším pomerne mladým projektom je „wildlife watching“ teda sledovanie života v prírode. Na Slovensku je síce ešte celkom novým pojmom, ale má obrovský potenciál rozrastať sa.⁶¹ Udržateľný cestovný ruch sa stal za posledných pár rokov veľmi obľúbeným a atraktívnym na Slovensku aj v zahraničí. Ľudia si začínajú uvedomovať svoju spoločenskú zodpovednosť a vplyv na prírodu a čím ďalej tým viac uprednostňujú formy udržateľného cestovného ruchu pred jeho klasickými formami, aby mali na krajinu a prirodzený život v nej čo najmenší negatívny dopad.

⁵⁶ OLEŠČÁK, Lukáš. Diplomová práca - Udržateľný cestovný ruch vo vybranej oblasti Slovenska. Praha, 2017. Dostupné na:

<https://is.vsh.cz/th/z2n2t/Udrzatelny_cestovny_ruch_vo_vybranej_oblasti_Slovenska_.pdf>

⁵⁷SLOBODNÍKOVÁ, Oľga. Prírodný turizmus – udržateľný cestovný ruch. In sazp.sk [online]. [20.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/prirodny-turizmus-udrzatelny-cr/>>

⁵⁸WILLI, Caroline. Bakalárska práca - Environmentálne aspekty rozvoja cestovného ruchu. Praha, 2017. Dostupné na: <https://is.vsh.cz/th/drcmc/BakalarskaPraca2017_mymr3.pdf>

⁵⁹ADAMKOVIČOVÁ, Alena et al. Prehľad environmentálnych cieľov na obdobie 2020 až 2050 pre SR. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2020. 89 s. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/11141.pdf>>

⁶⁰Košice región turizmus. Budúcnosťou cestovného ruchu v Košickom kraji je ekoturizmus. 25.2.2021 [cit. 20.12.2021]. Dostupné na: <<https://web.vucke.sk/sk/novinky/buducnostou-cestovneho-ruchu-kosickom-kraji-je-ekoturizmus.html>>

⁶¹KOŠČOVÁ, Natália – KOŠČOVÁ, Mária. Podmienky rozvoja Wildlife watching turizmu na Slovensku. In Folia geographica [online]. [21.12.2021]. ISSN 2454-1001. Dostupné na: <<http://www.foliageographica.sk/public/media/26921/4-PODMIENKY%20ROZVOJA%20WILDLIFE%20WATCHING%20TURIZMUNA%20SLOVENSKU.pdf>>

2 Cieľ práce a metodika práce

Naša záverečná práca sa zaoberá problematikou environmentálneho zaťaženia na území Slovenskej republiky. Jej hlavným cieľom je analýza environmentálneho zaťaženia regiónu horná Nitra a vypracovanie návrhu ubytovacieho zariadenia s cieľom zlepšiť atraktivitu tohto regiónu. Aby sme dokázali dosiahnuť hlavný cieľ museli sme najskôr splniť parciálne ciele. Prvým čiastkovým cieľom bolo nájsť vhodnú odbornú literatúru. Poznatky sme čerpali z rôznych knižných aj internetových prameňov. Po zhromaždení všetkých potrebných informácií, bolo nutné tieto informácie roztriediť, následne spracovať a pretransformovať ich do uceleného textu. Pri spracovávaní všetkých zhromaždených informácií sme využili metódu analýzy informácií. Naším druhým čiastkovým cieľom bola analýza environmentálneho zaťaženie v troch vybraných oblastiach na Slovensku a poukázanie na dôležitosť riešenia tohto problému. Pri hľadaní zaťažených oblastí sme sa zamerali najmä na lokality, ktoré sú atraktívne aj z hľadiska cestovného ruchu. V práci rozoberáme aj stav životného prostredia v belgickom meste Genk, čo nám slúži na komparáciu riešenia environmentálnych záťaží na Slovensku a v Belgicku. Rozhodli sme sa vypracovať dotazník, prostredníctvom ktorého skúmame preferencie respondentov pri výbere ubytovacieho zariadenie a ich postoj k regiónu horná Nitra. Hlavným dôvodom pre vytvorenie dotazníka bola potreba získať odpovede na otázky, ktoré vznikli v súvislosti s nápadom vybudovať v regióne horná Nitra ubytovacie zariadenie zo starých železničných vagónov. V práci sme sa zamerali aj na analýzu strategického dokumentu Akčný plán pre transformáciu uhoľného regiónu horná Nitra, ktorý poukazuje na riešenie problematiky ekologického zaťaženia životného prostredia v regióne horná Nitra. Pri spracovávaní dotazníka sme použili analýzu informácií a indukciu, keďže sme sa snažili na základe jednotlivých odpovedí respondentov vyvodit' všeobecne platný záver. V práci sme použili viaceré grafy a tabuľky, ktoré nám pomáhajú zlepšiť prehľadnosť poskytovaných informácií.

3 Vybrané lokality s environmentálnym zaťažením

Tretia kapitola našej bakalárskej práce je zameraná na opis situácie a riešenie niekoľkých environmentálnych záťaží nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky. Spomedzi zaťažených oblastí, sme si vybrali tri, ktoré sme ďalej bližšie špecifikovali, pričom sme sa snažili vybrať najmä oblasti atraktívne z hľadiska cestovného ruchu. Prvou oblasťou, ktorou sme sa zaoberali bola Zemplínska zaťažená oblasť, konkrétne environmentálna záťaž spojená s kontamináciou okolia spoločnosti Chemko, a.s. Strážske, polychlórovanými bifenyli. Blízko závodu sa nachádza aj významná vodná nádrž Zemplínska šírava, ktorá je, a to nie len pre domácich, ale aj pre zahraničných návštevníkov, obľúbenou a atraktívnou turistickou destináciou. Ďalšia oblasť, ktorá nás zaujala bola Hornonitrianska zaťažená oblasť. V tejto lokalite sa nachádza veľké množstvo prírodných aj kultúrnych krás národného významu, avšak aj viacero znečisťovateľov, ktorí svojou činnosťou výrazne ovplyvňujú región. My sme sa zamerali najmä na činnosť Hornonitrianskych baní, ktoré sú v tejto oblasti významným poškodzovateľom životného prostredia. Poslednou oblasťou, ktorú sme skúmali je Bratislavská zaťažená oblasť, ktorú sme si vybrali najmä z dôvodu jej vysokej návštevnosti. V tejto lokalite sme si vybrali dve environmentálne záťaže, ktorých situáciu sme ďalej rozobrali. Chceli sme poukázať aj na riešenie environmentálnych záťaží v zahraničí a pre porovnanie so Slovenskom sme si vybrali belgické mesto Genk. Toto mesto malo dlhoročnú banskú tradíciu, no aj napriek tomu sa dokázalo pretransformovať na zelené ekologické mesto a banskú činnosť ukončiť, čím môže byť inšpiráciou aj pre niektoré mestá a regióny Slovenska.

3.1 Zaťažené oblasti na Slovensku

3.1.1 Zemplínska zaťažená oblasť

Zemplínska zaťažená oblasť predstavuje tretiu najrozľahlejšiu zaťaženú oblasť na Slovensku. Rozprestiera sa na území dvoch krajov, a to Košického a Prešovského samosprávneho kraja. Z hľadiska cestovného ruchu má oblasť pomerne veľký význam a taktiež obrovský potenciál rozrastať sa. Nájdeme tu veľké množstvo prírodných krás a úkazov, ako napr. vodnú nádrž Zemplínska šírava alebo Vihorlatské vrchy. V oblasti sa

nachádza viacero pôvodcov znečistenia, medzi ktorých patrí aj chemický závod Chemko, a.s. Strážske.⁶²

Chemko, a.s. Strážske je závod, ktorý vznikol v roku 1952 v obci Strážske na východe Slovenska. Orientoval sa na výrobu výbušnín a viacerých medziproduktov, ako aj na výrobu polychlórovaných bifenylov, ktoré mali na trhu rôznorodé uplatnenie. Počas svojho pôsobenia na trhu spoločnosť vyrobila niekoľko tisíc ton PCB, z ktorých časť bola vyvezená do zahraničia a časť zostala doma pre domácu spotrebu.^{63,64} V súčasnosti sa spoločnosť venuje chemickej výrobe a pôsobí pod názvom Chemko Slovakia. Jej vízie do budúcnosti sú vytvoriť nové pracovné miesta pre obyvateľov regiónu, vyrábať ekologicky a podporovať udržateľný rozvoj.⁶⁵

Kontaminácia oblasti polychlórovanými bifenylnými

V súvislosti s činnosťou spoločnosti Chemko Strážske vznikla na území ekologická záťaž spojená s kontamináciou prostredia PCB. PCB „sú hydrofóbne organické zlúčeniny s vysokou toxicitou, perzistenciou a schopnosťou akumulovať sa v potravinovom reťazci a v ľudskom tele.“⁶⁶ Vo vode sú takmer nerozpustné, no veľmi dobre sa rozpúšťajú v olejoch a tukoch. Svoje uplatnenie našli najmä v priemysle. Ich výroba sa začala v 20. rokoch 20. stor. v USA a neskôr sa rozšírila do celého sveta, pričom sa spočiatku považovali za netoxické a neškodlivé. V 60. rokoch sa začali šíriť prvé informácie o ich nepriaznivých vplyvoch na život ľudí a životné prostredie a v 70. rokoch 20. stor. sa ich výroba zastavila vo viacerých krajinách sveta. Na Slovensku sa PCB vyrábali od roku 1959 v závode Chemko Strážske na východe Slovenska. Počas výroby polychlórovaných bifenylov vznikalo veľké

⁶²MICHAELI, Eva – BOLTÍŽIAR, Martin. Vybrané lokality environmentálnych záťaží v zaťažených oblastiach Slovenska, 2010. s. 18-48. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/profile/Eva-Michaeli/publication/284308790_Selected_Localities_of_Environmental_Loads_in_Slovakia_Loaded_Areas/links/566993fa08aea0892c49a9b9/Selected-Localities-of-Environmental-Loads-in-Slovakia-Loaded-Areas.pdf>

⁶³CHEMKO, a.s. Slovakia - Profil spoločnosti. 2019. Dostupné na: <<https://www.chemko.sk/sk/profil-spolocnosti>>

⁶⁴MICHAELI, Eva – BOLTÍŽIAR, Martin. Vybrané lokality environmentálnych záťaží v zaťažených oblastiach Slovenska, 2010. s. 18-48. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/profile/Eva-Michaeli/publication/284308790_Selected_Localities_of_Environmental_Loads_in_Slovakia_Loaded_Areas/links/566993fa08aea0892c49a9b9/Selected-Localities-of-Environmental-Loads-in-Slovakia-Loaded-Areas.pdf>

⁶⁵CHEMKO, a.s. Slovakia. Profil spoločnosti. 2019. Dostupné na: <<https://www.chemko.sk/sk/profil-spolocnosti>>

⁶⁶MURÍNOVÁ, S. et al. Adaptácia bakteriálnych kmeňov izolovaných zo sedimentov Strážskeho kanála a okolia Chemka Strážske v prítomnosti polychlórovaných bifenylov (PCB). In Sedimenty vodných tokov a nádrží [online]. 2013 [21.12.2021]. s. 197-202. Dostupné na: <http://www.vuvh.sk/download/kniznica/zborniky/zb_svtn13/26_SVTN2013.pdf>

množstvo škodlivín, ktoré sa ďalej šírili do životného prostredia cez odpadový kanál závodu alebo vplyvom zlého skladovania odpadových látok z výroby. Takýmto spôsobom boli kontaminované vodné toky, ako napr. rieka Laborec alebo Zemplínska šírava a taktiež pôda.⁶⁷ Kontaminácia sa nešírila len vodou a pôdou, ale rovnako aj vzduchom a cez kontamináciu rastlín a živočíchov aj do ľudských tiel. PCB v ľudskom organizme ovplyvňujú najmä štítnu žľazu a môžu viesť k jej poškodeniu a ochoreniam s ňou súvisiacim, taktiež majú rakovinotvorné účinky, negatívne vplývajú na tehotné ženy a v niektorých prípadoch môžu zapríčiniť potrat.⁶⁸ Aj keď bola výroba PCB od roku 1984 zastavená ich vplyv na prostredie danej oblasti môžeme pozorovať dodnes.⁶⁹⁷⁰ Výskyt PCB na východnom Slovensku patrí k najvyšším v Európe.⁷¹ V súvislosti s riešením problematiky výskytu polychlórovaných bifenylov na východnom Slovensku a ich negatívneho vplyvu na životné prostredie bola 22.1.2020 vyhlásená mimoriadna situácia a danou problematikou sa začalo zaoberať Ministerstvo vnútra SR a Ministerstvo životného prostredia SR.⁷² Riešením tejto problematiky je potrebné sa zaoberať aj preto, lebo PCB vnikli aj do vôd Zemplínskej šíravy a usadili sa v jej sedimentoch. Keďže je táto vodná nádrž obľúbeným miestom letnej rekreácie je dôležitý problém s kontamináciou riešiť, aby PCB nenapáchali ešte viac škôd a nepostihli životy ďalších ľudí a živočíchov.

Cestovný ruch v Zemplínskom regióne

Z hľadiska cestovného ruchu je oblasť významná pre svoju prírodnú a kultúrnu rozmanitosť. Prevláda tu najmä jednodňový cestovný ruch, pričom je oblasť veľmi

⁶⁷BOLTIŽIAR, Martin et al. Lokality environmentálnych záťaží východného Slovenska ako limitujúce faktory regionálneho rozvoja. In Klímová, V., Žitek, V. (eds.) XXI. mezinárodné kolokvium o regionálnych vedách. Sborník príspevků. Brno: Masarykova univerzita, 2018. s. 648-654. ISBN 978-80-210-8969-3. Dostupné na: <<https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/proceedings2018-articles/2018-085.pdf>>

⁶⁸MURÍNOVÁ, S. et al. Adaptácia bakteriálnych kmeňov izolovaných zo sedimentov Strážskeho kanála a okolia Chemka Strážske v prítomnosti polychlórovaných bifenylov (PCB). In Sedimenty vodných tokov a nádrží [online]. 2013 [21.12.2021]. s. 197-202. Dostupné na: <http://www.vuvh.sk/download/kniznica/zborniky/zb_svtn13/26_SVTN2013.pdf>

⁶⁹ŠOTTNÍK, Peter et al. Environmentálne záťaže. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, s. 233.

⁷⁰TASR. Zdravotné riziko spôsobené PCB na východnom Slovensku. In [enviromagazin.sk](http://www.enviromagazin.sk) [online]. Dostupné na: <https://www.enviromagazin.sk/enviro2010/enviro5/07_toxicke.pdf>

⁷¹BOLTIŽIAR, Martin et al. Lokality environmentálnych záťaží východného Slovenska ako limitujúce faktory regionálneho rozvoja. In Klímová, V., Žitek, V. (eds.) XXI. mezinárodné kolokvium o regionálnych vedách. Sborník príspevků. Brno: Masarykova univerzita, 2018. s. 648-654. ISBN 978-80-210-8969-3. Dostupné na: <<https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/proceedings2018-articles/2018-085.pdf>>

⁷²Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Pre PCB látky po Chemku Strážske je vyhlásená mimoriadna situácia na východe Slovenska. 2020. Dostupné na: <<https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=pre-pcb-latky-po-chemku-strazske-je-vyhlasena-mimoriadna-situacia-na-vychode-slovenska>>

atraktívna pre domácich i zahraničných návštevníkov.⁷³ Jednou z najvýznamnejších atraktivít nachádzajúcich sa v lokalite je vodná nádrž Zemplínska šírava, ktorá bola vybudovaná v prvej polovici 60. rokov 20. stor. a už v tej dobe sa stala veľmi obľúbeným a navštevovaným miestom⁷⁴ a dostala pomenovanie Slovenské more. Jej význam z hľadiska cestovného ruchu za posledné roky ochabol a to najmä z dôsledku dostupnosti a možnosti vycestovať k moru do zahraničia. Avšak rozmach zažila aj počas pandémie Covid-19, kedy nahradila najmä domácim obyvateľom letnú dovolenku pri mori.⁷⁵ V oblasti nájdeme aj chránenú krajinnú oblasť Vihorlat a vulkanické pohorie Vihorlatské vrchy. Miesto je významné pre množstvo rozličných prírodných úkazov, ako aj pre svoju rozmanitú faunu a flóru. Nachádza sa tu jazero Morské oko pod oficiálnym názvom Veľké Vihorlatské jazero.⁷⁶

3.1.2 Hornonitrianska zaťažená oblasť

Hornonitriansky región patrí medzi najznečistenejšie regióny Slovenska.⁷⁷ Medzi najväčších pôvodcov znečistenia v tomto regióne radíme: Elektrárne Nováky, Novácke chemické závody a Hornonitrianske bane.⁷⁸ V súvislosti s riešením problematiky zlého stavu životného prostredia v tomto regióne bol vypracovaný dňa 28.6.2019 akčný plán Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra. V tomto dokumente sú riešené základné otázky, ktoré vznikajú v súvislosti s transformáciou banského regiónu na zelenší a udržateľnejší.⁷⁹

⁷³GREGOROVÁ, Bohuslava – KOREC, Pavol. Cestovný ruch ako významná súčasť rozvojového potenciálu regiónu východné Slovensko. In Acta geographica universitatis comenianae [online]. 2017, roč. 61, č. 2, s. 183-200. Dostupné na: <http://www.actageographica.sk/stiahnutie/61_2_03_Gregorova_Korec.pdf>

⁷⁴KULLA, Marián. Vybrané aspekty cestovného ruchu na Zemplínskej šírave. In Geographia cassoviensis [online], 2011. Dostupné na: <https://uge-share.science.upjs.sk/webshared/GCass_web_files/articles/GC-2011-5-1/11Kulla.pdf>

⁷⁵KAROLYI, Dušan. Šírava chce byť opäť slovenským morom, miestami je to však návrat do minulého storočia bez cyklotrás a ihrísk. In dennikn.sk [online]. 30.6.2021 [cit. 30.11.2021]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/2452192/sirava-chce-byt-opat-slovenskym-morom-miestami-je-to-vsak-navrat-do-minuleho-storocia-bez-cyklotras-a-ihrisk/>>

⁷⁶Chránená krajinná oblasť. Dostupné na: <<https://www.zemplinskehamre.sk/hnch/chranaena-krajinna-oblast-vihorlat/>>

⁷⁷LAUKOVÁ, Irena. Vplyv banskej činnosti na životné prostredie v akciovej spoločnosti Hornonitrianske bane Prievidza. s. 168-177.

⁷⁸HRAŇOVÁ, Lenka. Študentská vedecká aktivita: Dva pohľady na environmentálne zaťaženie oblasti Hornonitrianskeho regiónu cestovného ruchu. Banská Bystrica, 2019. Dostupné na: <https://www.ef.umb.sk/konferencie/sva_2019/1_CR/prispevok/1_Hraňová.pdf>

⁷⁹PwC. Aktualizácia akčného plánu: Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra. 2020, 206. Dostupné na: <<http://www.prievidza.sk/upload/wsw/files/file/news/akcnyplan/akcny-plan-aktualizacia2021.pdf>>

Hornonitrianske bane a ťažba hnedého uhlia

Ťažba hnedého uhlia má v Hornonitrianskom regióne dlhoročnú tradíciu. Jej začiatky sa datujú od začiatku 20. stor., od kedy až do 70. rokov 20. stor. zažívala veľký rozmach a bola významným zamestnávateľom v oblasti. Od 70. rokov sa však situácia zmenila a význam a dôležitosť ťažby a baníctva v regióne upadli. Zatiaľ čo v minulosti bolo baníctvo a ťažba uhlia jedným z najdôležitejších pilierov ekonomiky územia, v súčasnosti vplyvom existencie iných rôznych odvetví priemyselnej či poľnohospodárskej výroby región nie je takmer vôbec závislý na príjmoch z baníctva a ťažby. Je pravdou, že zatvorenie baní by mohlo mať negatívne vplyvy na zamestnanosť regiónu, ale z dlhodobého hľadiska to nepredstavuje až taký výrazný problém, pretože v regióne je viacero možností, ktoré by napomohli vyriešiť problém vzniknutej nezamestnanosti. Ťažobný priemysel spôsobuje viacero problémov v regióne. Prispieva k znečisťovaniu vody, pôdy a rovnako tak aj ovzdušia. Tieto nepriaznivé vplyvy na životné prostredie sa ale odrážajú aj na živote miestnych obyvateľov, u ktorých sa častejšie vyskytujú niektoré druhy ochorení, ako napríklad problémy dýchacích ciest, kardiovaskulárne problémy, ako aj nižšia pôrodnosť.⁸⁰ Navyše hnedé uhlie, ktoré sa v oblasti ťaží má pomerne nízku kvalitu, čím je jeho spaľovanie oveľa škodlivejšie. Aby sa dalo použiť je potrebné vykonať viaceré úpravy, čo je však vysoko nákladné.⁸¹ Ťažobný priemysel ovplyvňuje aj mnohé pohoria v oblasti, kde vznikajú vplyvom banskej činnosti erózie pôdy.⁸²

Cestovný ruch v regióne Horná Nitra

Hornonitriansky región má z hľadiska cestovného ruchu taktiež čo ponúknuť. Nachádzajú sa tu podmienky vhodné pre turistiku, kultúrne vyžitie, oddych, rekreáciu, ako aj na vykonávanie rôznych druhov športov. Jedno z najzaujímavejších a najnavštevovanejších miest v regióne je mesto Bojnice a jeho najznámejšie atraktivity

⁸⁰PwC. Akčný plán: Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra. 2019, s. 205. Dostupné na: <<https://www.zivotpouhli.sk/images/akcny%20plan/vlastnymat.pdf>>

⁸¹GREČKO, Tomáš. Ak sa projekt na hornej Nitre podarí, zatlieska nám celá Európa a región sa teleportuje o desaťročia vpred. In dennikn.sk [online]. 23.7.2021 [31.10.2021]. Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/2478008/ak-sa-projekt-na-hornej-nitre-podari-zatlieska-nam-cela-europa-a-region-sa-teleportuje-o-desatrocia-vpred/?ref=inc&_ga=2.194876525.1178803337.1634021663-935635166.1634021663>

⁸²HRAŇOVÁ, Lenka. Študentská vedecká aktivita: Dva pohľady na environmentálne zaťaženie oblasti Hornonitrianskeho regiónu cestovného ruchu. Banská Bystrica, 2019. Dostupné na: <https://www.ef.umb.sk/konferencie/sva_2019/1_CR/prispevok/1_Hraňová.pdf>

Bojnický zámok, ZOO, Bojnické kúpele a Čajka v oblakoch. Nachádza sa tu aj niekoľko múzeí, skanzenov, hradov a iných atraktivít.⁸³

3.1.3 Bratislavská zaťažená oblasť

Z hľadiska rozlohy sa radí medzi štvrtú najväčšiu zaťaženú oblasť Slovenska. Jej primárna časť leží v Bratislavskom samosprávnom kraji a menej ako 10% rozlohy zaťaženej oblasti v Trnavskom samosprávnom kraji. Jedným z najväčších problémov, ktorým oblasť čelí je veľké množstvo skládok odpadov⁸⁴, ako aj množstvo vyprodukovaného odpadu ročne. Aj v tomto regióne sa nachádza viaceré znečisťovateľov, a to napríklad: Slovnaft, a.s., Duslo, a.s., Volkswagen Slovakia a iné.⁸⁵

Kameňolom srdce

Kameňolom srdce je oblasťou, v ktorej bolo dlhé desaťročia znečistené životné prostredie, no environmentálnu záťaž sa podarilo vyriešiť, odstrániť a dnes môže toto miesto slúžiť na oddych a rekreáciu veľkému množstvu ľudí. Cieľom riešenia environmentálnej záťaže bolo najmä zabrániť ďalšiemu šíreniu nepriaznivých vplyvov záťaže na životné prostredie a možnej kontaminácie jednotlivých zložiek životného prostredia. Vyčistenie environmentálnej záťaže začalo na podnet Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky v decembri 2014 a ich predpokladané ukončenie bolo plánované na november 2015. Táto environmentálna záťaž vznikla v 60. rokoch 20. stor. pri búraní rafinérie Apollo v Bratislave. Bola tvorená tzv. gudrónmi (zmesi uhlíkov a kyseliny sírovej, ktoré vznikajú pri spracovávaní ropy) a znečistenou zeminou privezenou na toto miesto z rafinérie Apollo. Predstavovala veľké riziko a nebezpečenstvo pre turistov a obyvateľov Devínskej Novej Vsi, ako aj pre prírodné prostredie, keďže mohlo dôjsť ku kontaminácií vody alebo pôdy. Táto lokalita je obľúbenou destináciou domácich obyvateľov, ale aj turistov, ktorí tu radi trávia svoj voľný čas. Ďalším veľkým problémom bolo aj to, že táto environmentálna záťaž nebola špeciálne uzatvorená, ani chránená a tým predstavovala obrovské riziko pre

⁸³Hornonitriansky región. 13.4.2016 [cit. 31.10.2021]. Dostupné na: <<https://geografia-cestovneho-ruchu.estranky.sk/clanky/geografia-cestovneho-ruchu-slovenska/hornonitriansky-region.html>>

⁸⁴MICHAELI, Eva – BOLTÍŽIAR, Martin. Vybrané lokality environmentálnych záťaží v zaťažených oblastiach Slovenska, 2010. s. 18-48. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/profile/Eva-Michaeli/publication/284308790_Selected_Localities_of_Environmental_Loads_in_Slovakia_Loaded_Areas/links/566993fa08aea0892c49a9b9/Selected-Localities-of-Environmental-Loads-in-Slovakia-Loaded-Areas.pdf>

⁸⁵SLÁVIKOVÁ, Marcela – SLÁMKOVÁ, Marta. Zaťažené oblasti životného prostredia Slovenskej republiky. 42 s. ISBN 978 – 80 – 89503 – 81 - 0

ľudí. Nachádza sa v susedstve chránenej krajinskej oblasti Malé Karpaty a národnej prírodnej rezervácie Devínska Kobyla. Na to, aby sa zabránilo šíreniu environmentálnej záťaže a aby bolo jej odstránenie úspešné, bolo potrebné odstrániť celkové množstvo gudrónov nachádzajúcich sa v kontaminovanej lokalite. Projekt bol financovaný zo zdrojov Operačného programu životného prostredia.^{86 87}

Bratislava - Vrakuňa

Táto oblasť patrí medzi najhoršie environmentálne záťaže na Slovensku. V minulosti na jej území vznikla skládka odpadov, ktorej obsah tvoril chemický odpad vyprodukovaný podnikom CHZJD, n.p., Bratislava. Problémom bolo, že sa takýto nebezpečný odpad ukladal na skládku bez akejkoľvek úpravy podlažia a prípravy miesta na uskladňovanie toxického materiálu. Kontaminácia sa dostala aj do okolitých miest a výrazne ohrozila prírodné prostredie lokality. Tejto environmentálnej záťaži sa začalo venovať v roku 2015. Najväčšie riziko predstavuje možná kontaminácia podzemnej vody uvoľňovanými látkami zo skládky. Na odpad nachádzajúci sa na skládke vplývajú viaceré zložky, ako napríklad dažďová voda, ktorá prechádza uloženým odpadom a ďalej šíri kontaminanty pôdou do podzemných vôd. V obdobiach s veľkým množstvom zrážok často dochádza k zvýšeniu hladiny podzemnej vody, čo môže viesť ku stretu podzemnej vody s odpadom uloženým na skládke a následne k jej kontaminácií.⁸⁸

V roku 2015 došlo k prieskumu a vyhodnoteniu stavu tejto environmentálnej záťaže pochádzajúcej zo 70. rokov 20. stor.. Prieskumom územia bolo odhalené poškodenie viacerých zložiek životného prostredia a to najmä horninového prostredia, pôdy a podzemnej vody. Kontaminácia sa podzemnými vodami šírila až na územie Žitného ostrova, ktoré patrí na Slovensku, k najvýznamnejším zásobovateľom pitnej vody. Prieskum oblasti mala na starosti spoločnosť DEKONTA Slovensko, s.r.o., Bratislava. Na území boli aj v minulosti uskutočnené viaceré výskumy, ktoré sa však orientovali najmä na hodnotenie a skúmanie kvality vody, a predovšetkým kvality a stavu vody na Žitnom ostrove. Tie boli vykonané v rokoch 1979, 1991, 1995, 2000, 2004, 2005. Mnohé z týchto prieskumov zistili

⁸⁶SEKULA, Peter. Sanácia environmentálnej záťaže B4 (001) / Bratislava – Devínska Nová Ves – kameňolom Srdce – SK/EZ/B4/147. Dostupné na: <https://subory.sazp.sk/CEI/Osveta/PD_Sekula.pdf>

⁸⁷Kameňolom srdce. Dostupné na: <<https://www.kamennesrdce.sk/co-su-to-gudrony/>>

⁸⁸TASR/VESELSKÝ, Dano. Projekt sanácie skládky vo Vrakuňi je o čosi bližšie k realizácii. In *aktuality.sk* [online]. Bratislava, 10.11.2021 [10.1..2022]. Dostupné na: <<https://www.aktuality.sk/clanok/d18fx3d/projekt-sanacie-skladky-vo-vrakuni-je-o-cosi-blizsie-k-realizacii/>>

alebo potvrdili, že znečistenie oblasti bolo spôsobené zlým uložením chemických látok na skládke.⁸⁹

Jedným z možných riešení tejto environmentálnej záťaže je vybudovať tzv. tesniacu stenu okolo celej skládky. Tá by mala brániť ďalšiemu šíreniu kontaminácie mimo poškodeného územia.⁹⁰ Taktiež bude potrebné vybudovať čističku kontaminovanej vody, keďže sa predpokladá, že aj napriek všetkým opatreniam a výstavbe rôznych stien a bariér, bude potrebné v nejakých obdobiach odčerpávať znečistenú vodu zo sanovanej skládky. Tá sa však nemôže odčerpať a len tak voľne vypustiť, ale po odčerpaní musí byť prečistená, aby nemohla spôsobiť ďalšie znečistenie a predstavovať možné riziko. Celý priebeh sanácie bude kontrolovaný odborným geologickým dohľadom, pri ktorom sa budú zo sanovanej oblasti získavať vzorky, následne sa budú skúmať a vyhodnocovať úspešnosť riešenia danej environmentálnej záťaže.⁹¹ Sanácia environmentálnej záťaže mala byť spustená už v roku 2018, ale nebola spustená ešte ani na konci roka 2021, pretože na mieste environmentálnej záťaže vznikli rôzne komplikácie spojené s vlastníctvom pozemkov, na ktorých záťaž stojí.⁹²

Cestovný ruch v Bratislave

Bratislavský zaťažený región sa delí do viacerých oblastí. Za jednu z najnavštevovanejších oblastí môžeme považovať Bratislavu a jej staré mesto. Keďže je Bratislava hlavným mestom Slovenska navštívi ju každý rok veľké množstvo návštevníkov. Oblíbenými miestami sú najmä Bratislavský hrad, Dóm sv. Martina, Stará radnica, Primaciálny palác, Grasalkovičov palác, Modrý kostolík, Slavín, hrad Devín, vyhliadková veža Ufo a iné. Nájde tu aj krásne prírodné miesta ako napríklad Železná studienka a Kamzík. Rovnako nájde veľké množstvo zaujímavých miest aj v blízkom okolí

⁸⁹TASR/VESELSKÝ, Dano. Projekt sanácie skládky vo Vrakuni je o čosi bližšie k realizácii. In *aktuality.sk* [online]. Bratislava, 10.11.2021 [10.1..2022]. Dostupné na: <<https://www.aktuality.sk/clanok/d18fx3d/projekt-sanacie-skladky-vo-vrakuni-je-o-cosi-blizsie-k-realizacii/>>

⁹⁰TASR/VESELSKÝ, Dano. Projekt sanácie skládky vo Vrakuni je o čosi bližšie k realizácii. In *aktuality.sk* [online]. Bratislava, 10.11.2021 [10.1..2022]. Dostupné na: <<https://www.aktuality.sk/clanok/d18fx3d/projekt-sanacie-skladky-vo-vrakuni-je-o-cosi-blizsie-k-realizacii/>>

⁹¹POSPIECHOVÁ, Oľga – HLÔŠKOVÁ, Zuzana. Plán prác na odstránenie environmentálnej záťaže B2 (020) /Bratislava – Vrakúňa – Vrakunská cesta – skládka CHZDJ – SK/EZ/B2/136. 2016. Dostupné na: <https://www.minv.sk/swift_data/source/miestna_statna_sprava/okres_bratislava/Urad_Tab/2017/03/16_plan%20prac.pdf>

⁹²TASR/VESELSKÝ, Dano. Projekt sanácie skládky vo Vrakuni je o čosi bližšie k realizácii. In *aktuality.sk* [online]. Bratislava, 10.11.2021 [10.1..2022]. Dostupné na: <<https://www.aktuality.sk/clanok/d18fx3d/projekt-sanacie-skladky-vo-vrakuni-je-o-cosi-blizsie-k-realizacii/>>

hlavného mesta. Veľmi dôležité však je udržiavať tieto lokality nepoškodené a zachovávať ich aj pre budúce generácie.

3.2 Belgické mesto Genk

V našej práci sme sa zamerali aj na jedno zahraničné mesto, ktoré nás veľmi zaujalo svojou transformáciou a myslíme si, že by jeho premena mohla byť vzorom aj pre transformáciu niektorých oblastí na území Slovenskej republiky. Je to belgické mesto Genk, ktoré bolo desiatky rokov banským mestom, no aj napriek takejto dlhoročnej banskej tradícii sa dokázalo premeniť na ekologické mesto.

Čo sa týka environmentálneho zaťaženia Belgicka najväčším znečisťovateľom sú čerpace stanice a ropa. Riešenie environmentálnych záťaží je hradené z viacerých zdrojov, pričom približne 25 % z celkovej sumy je hradenej zo štátneho rozpočtu Belgicka.⁹³ Veľkou inšpiráciou a vzorom aj pre niektoré banské oblasti na Slovensku môže byť práve mesto Genk, ktoré aj napriek tomu, že bolo dlhé desaťročia banským mestom, dokázalo pretransformovať svoju činnosť na ekologickejšie aktivity a zmeniť sa na zelenšie mesto. Genk je belgické mesto, ktoré bolo v minulosti známe banskou činnosťou. V 80. rokoch 20. stor. boli všetky bane uzatvorené a banská činnosť v tomto meste bola ukončená. To spôsobilo nárast nezamestnanosti na 20% a veľkú vlnu nespokojnosti u obyvateľov mesta. Bane zamestnávali veľké množstvo ľudí z regiónu a poskytovali im mnohé výhody (stavali školy, domy, poskytovali výhodné úvery, určité množstvo uhlia zdarma a baníci smeli cestovať vlakmi zadarmo). Už v 60. rokoch 20. stor. začali prvé pokusy uzatvárania baní. Tie však narazili na obrovskú vlnu protestov. Vlode sa podarilo zatvoriť len jednu baňu a baníkom musela prisľúbiť mnohé výhody a nájsť im po uzatvorení bane novú prácu. Ďalšie dve bane boli uzatvorené až v 80. rokoch a tým sa ukončila banská činnosť v meste Genk. Vlode však musela prijať množstvo krokov pre rozvoj mesta. Prvým krokom bolo nájdenie práce všetkým, ktorí v dôsledku zatvárania baní prišli o svoje zamestnanie. Týchto ľudí bolo nutné preškoliť na výkon iného zamestnania. Taktiež bolo potrebné investovať do rozvoja mesta a opravy starých chátrajúcich budov, ktoré kedysi patrili baníckym spoločnostiam. Zatvorenie baní stálo mesto približne 150 000 eur a v 90. rokoch projekt ukončili. Banícke

⁹³ŠOTTNÍK, Peter. Environmentálne záťaže – prieskum a analýza rizika. Bratislava, 2018. Dostupné na: <<http://www.fyzickageografia.sk/geovedy/texty/sottnik18.pdf>>

budovy chátrali a stroje strácali na hodnote. Tento problém nemalo len mesto Genk, ale aj iné mestá z regiónu, kde zatvorili bane rovnako ako v meste Genk. Vznikla regionálna platforma baníckych oblastí, kde sa primátori, baníci a manažéri snažili vymyslieť ako naložiť so starými opustenými budovami. Niektoré budovy boli pretvorené na múzeá a iné prenajaté umelcom na konanie rôznych kultúrnych podujatí. Ďalším problémom, ktorý bolo treba vyriešiť bolo starnutie obyvateľstva a odchod mladých preč z regiónu, ktorý pre nich nemal žiadnu perspektívu. Taktiež bolo potrebné zvýšiť kvalitu života obyvateľstva. V budovách v súčasnosti sídlia rôzne inštitúcie ako napríklad vysoká škola, kino a dokonca aj výskumné pracovisko zaoberajúce sa výskumom zelenej energie.⁹⁴ Toto mesto môže byť naozaj inšpiráciou aj pre mnohé mestá na Slovensku, pretože môžeme pozorovať, že aj napriek veľkému množstvu problémov a komplikácií, postupom času sa dá svoju činnosť pretransformovať na oveľa ekologickejšie a udržateľnejšie alternatívy.

⁹⁴GEHREROVÁ, Ria – BARCÍKOVÁ, Michaela. Život po uhli. V čom sa môže horná Nitra inšpirovať príbehom belgického Genku. In dennikn.sk [online]. 12.9.2019 [31.10.2021]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/1545496/zivot-po-uhli-v-com-sa-moze-horna-nitra-inspirovat-pribehom-belgickeho-genku/>>

4 Zat'azená oblasť horná Nitra

Vo štvrtej kapitole našej bakalárskej práce, sa bližšie venujeme regiónu horná Nitra a problematike znečistenia životného prostredia v tejto oblasti. Nájde tu viacero pôvodcov znečistenia, medzi ktorých patria: Elektrárne Nováky, Novácke chemické závody alebo Hornonitrianske bane. V našej bakalárskej práci sme sa rozhodli najväčšiu pozornosť venovať spoločnosti Hornonitrianske bane Prievidza, a.s.. Problematike znečistenia regiónu horná Nitra sa začal štát dôkladnejšie venovať v roku 2018, kedy bol vypracovaný Akčný plán pre transformáciu uhoľného regiónu Horná Nitra. Transformácia regiónov, zameraných na ťažobný priemysel, je predmetom skúmania Európskej komisie, ktorej cieľom je podporiť ju vo všetkých krajinách Európskej únie. Jej cieľom je vytvorenie rôznych strategických dokumentov, ktoré budú viesť k premene jednotlivých oblastí na ekologickejšie a taktiež podpora a motivácia medzi zat'azenými lokalitami navzájom. V regióne horná Nitra je veľmi dlhá tradícia ťažobného priemyslu a navyše sú na ťažbu hnedého uhlia napojené aj iné odvetvia, ako napr. spaľovanie hnedého uhlia na výrobu elektrickej energie. Zastavenie ťažby uhlia v regióne je dôležité hneď z viacerých dôvodov. Berúc do úvahy ekonomickú stránku veci, ťažba hnedého uhlia je v súčasnosti veľmi neefektívna, pretože hnedé uhlie sa vyznačuje nízkou kvalitou a pred spaľovaním sa musí ešte špeciálne upravovať. Z hľadiska spoločenského aspektu sa stal ťažobný priemysel neoddeliteľnou súčasťou spoločenskej identity, čo by bolo taktiež potrebné zmeniť a v neposlednom rade je tu aj ekologická stránka veci. Ťažba uhlia a jeho spaľovanie na výrobu energie prispieva k zhoršovaniu klimatických pomerov a má taktiež veľký vplyv na klimatické zmeny.⁹⁵ Keďže má baníctvo v oblasti dlhoročnú tradíciu, nedá sa ho ukončiť zo dňa na deň. Všetky zmeny a opatrenia si treba vopred a dôkladne premyslieť a zamyslieť sa nad tým, čo všetko tieto zmeny ovplyvnia. Na pomoc pri riešení problematiky zastavenia ťažby hnedého uhlia na hornej Nitre a pri odhalení všetkých možných problémov, ktoré môžu v súvislosti s týmto procesom vzniknúť bol vypracovaný strategický dokument Akčný plán pre transformáciu regiónu Horná Nitra.

⁹⁵CKO/eurofondy. In mirri.gov.sk [online]. [5.1.2022]. Dostupné na: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/cko/makroregionalne-strategie-v-podmienkach-sr/karpatska-strategia/zakladne-informacie/index.html>>

4.1 Akčný plán Transformácia uhoľného regiónu Horná Nitra

Akčný plán Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra predstavuje dokument, ktorý bol vypracovaný v súvislosti s ukončením ťažobného priemyslu v regióne horná Nitra. Ako už z názvu dokumentu vyplýva, jeho hlavným cieľom je premena regiónu hornej Nitry, zameraného na ťažbu hnedého uhlia a ukončenie ťažobného priemyslu v oblasti. Projekt je financovaný Európskou komisiou, ktorá kladie veľký dôraz na ukončovanie ťažobného priemyslu v krajinách Európskej únie a snaží sa vypracovávať rôzne dokumenty, ktoré vedú k premene znečistených regiónov. Plán bol vypracovaný v júni 2019, pričom sa musí každý rok k 30.6. vypracovávať aktualizácia tohto akčného plánu zohľadňujúca rôzne zmeny, ktoré mohli nastať. Ešte predtým ako bol akčný plán transformovaný do uceleného dokumentu prebehla tzv. analýza súčasného stavu v regióne. V tejto etape boli odhalené najvýznamnejšie problémy, na ktoré sa bolo treba zamerať. Po prehodnotení a určení hlavných problémov, došlo k vypracovaniu dokumentu. Akčný plán je rozdelený na piliere, ktoré predstavujú konkrétne oblasti, o ktorých sa v súvislosti s prerušením ťažobného priemyslu v regióne horná Nitra diskutovalo a v ktorých mohli nastať rôzne problémy. Pilieri sú ďalej rozčlenené do priorít a priority ešte do opatrení. Akčný plán je financovaný z viacerých zdrojov, ako sú napr. eurofondy, rôzne programy Európskej únie, z národných podporných mechanizmov alebo z financií Európskej investičnej banky. Z analýzy súčasného stavu regiónu vyskytlo viacero skutočností, a to najmä, že nezamestnanosť nie je až takým veľkým problémom regiónu, ale za veľký problém je možno považovať napr. nedostatočne vybudovanú infraštruktúru alebo výrazný vplyv znečistenia oblasti na kvalitu života a zdravie jej obyvateľov.⁹⁶

Baníctvo bolo od začiatku 20. stor. až do 70. rokov 20. stor. veľmi významným, ak nie aj najvýznamnejším odvetvím priemyslu a zamestnávateľom na hornej Nitre. V súčasnosti však stráca na atraktivite, stáva sa pomerne neefektívnym a hlavne veľmi neekologickým. Veľké množstvo ľudí pracujúcich v sektore baníctva má stredoškolské vzdelanie bez maturity, čo by mohlo predstavovať pomerne veľký problém pri hľadaní novej práce. V oblasti taktiež dochádza k veľkému odlivu mladých ľudí, pre ktorých je región nezaujímavý. Odliv mladých z regiónu vedie k starnutiu obyvateľstva. V tomto bode vzniká veľká potreba zatriktívniť oblasť pre mladých, aby mali dôvod v regióne zostať. Veľkou potrebou je aj dobudovanie infraštruktúry, pričom sa však treba orientovať najmä na

⁹⁶PwC. Akčný plán: Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra. 2019, s. 205. Dostupné na: <<https://www.zivotpouhli.sk/images/akcny%20plan/vlastnymat.pdf>>

využívanie ekologických spôsobov dopravy a budovanie obchvatov na odklonenie nákladnej dopravy z obytných zón. Ďalším bodom, na ktorý akčný plán poukazuje je potreba využívať iný zdroj energie, ako spaľovanie hnedého uhlia. Z začať využívať obnoviteľné zdroje energie a snažiť sa podporovať vedu a výskum v tejto oblasti, aby sa na trh priniesli také spôsoby výroby energie, ktoré by nevedli k zvyšovaniu cien energií. Prečo je vlastne téma prerušenia ťažby hnedého uhlia na hornej Nitre také dôležitá? V oblasti je výrazne poškodené životné prostredie, čo má taktiež negatívny vplyv aj na život ľudí a zvierat v tejto lokalite. V regióne hornej Nitry je preukázaný súvis niektorých ochorení, najmä ochorení srdca, ciev a dýchacích ciest, so zlým stavom a znečistením ovzdušia, ako aj znížená natalita, a to nie len u ľudí, ale aj u zvierat. Existuje viacero prípadov zo zahraničia, ktoré by mohli slúžiť Slovensku ako inšpirácia. Jedná sa o viacero regiónov, v ktorých bola taktiež tradícia ťažobného priemyslu, no kvôli zlému environmentálnemu stavu bolo nutné túto činnosť ukončiť a zmeniť tieto oblasti na zelenšie a ekologickejšie. V areáloch bývalých banských podnikov boli vybudované rôzne múzeá, ktorých hlavným poslaním je pripomínať banskú tradíciu regiónu. Na vzor belgického mesta Genk, bol Akčný plán transformácie regiónu horná Nitra rozdelený do 3 častí. V prvej časti **Stabilizácie a reštartu regiónu** sa pojednáva najmä o ukončení ťažby hnedého uhlia v regióne. V tejto časti sa pozornosť venuje najmä hľadaniu nových pracovných miest pre všetkých tých, ktorí stratia prácu priamo vplyvom zatvorenia baní a ukončenia ťažby v regióne. Druhá časť nesie názov **zlepšenie života** a upriamuje svoju pozornosť na zlepšenie kvality života ľudí žijúcich v regióne horná Nitra, ako aj na zvýšenie zaujímavosti a atraktivity regiónu. Tretia a zároveň aj posledná časť s názvom **Podporné priority** pojednáva o projektoch a činnostiach, ktoré nepriamo súvisia s ukončením baníckej činnosti v oblasti. Zníženiu nezamestnanosti v procese transformácie by mohlo pomôcť napr. presunutie rôznych inštitúcií/podnikov do tejto lokality a tie by na trh práce priniesli nové pracovné ponuky. Tu však vzniká problém s nedostačujúcim vzdelaním niektorých obyvateľov regiónu horná Nitra a potreba zlepšenia vzdelanostnej úrovne a preškolenia zamestnancov podniku HBP, a.s.. Hlavnými cieľmi, ku ktorým akčný plán smeruje, sú predovšetkým zvýšenie atraktivity a samostatnosti regiónu, prepojenosť so slovenským aj európskym trhom a prepojenosť ekonomických záujmov s udrzaním dobrého stavu životného prostredia. Je taktiež veľmi dôležité poskytovať dostatočné množstvo informácií o všetkých aktivitách vykonaných na území regiónu, ako aj o činnostiach, ktoré sú naplánované, a to pre všetky zainteresované strany, vrátane ľudí žijúcich v regióne.⁹⁷

⁹⁷PwC. Akčný plán: Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra. 2019, s. 205. Dostupné na: <<https://www.zivotpouhli.sk/images/akcny%20plan/vlastnymat.pdf>>

Z nášho pohľadu je potrebné informovať obyvateľov regiónu horná Nitra aj o tom, prečo sa k transformácii pristupuje, prečo je to dôležité, poprípade informovať aj o možných rizikách, ku ktorým môže dôjsť a sanáciu oblasti vykonať tak, aby boli ďalšie negatívne zásahy do životného prostredia čo najviac eliminované.

4.2 Cestovný ruch v regióne horná Nitra

Za azda jedno z najvýznamnejších stredísk cestovného ruchu v regióne možno považovať mesto Bojnice s ikonickým Bojnickým zámkom, kúpeľmi, zoologickou záhradou a v súčasnosti veľmi žiadanou a obľúbenou vyhlídkou Čajka v oblakoch. Nájdeme tu však aj rôzne iné zaujímavosti ako napr. termálne kúpalisko Čajka alebo Dom ilúzií.

Na svoje si prídu aj milovníci turistiky vďaka Strážovským vrchom a Fačkovskému sedlu ako aj tí, ktorí milujú rekreáciu pri vode, keďže sa tu nachádza vodná nádrž Nitrianske Rudno, ktorá je najmä v lete obľúbenou destináciou. Pre milovníkov vody lokalita ponúka aj iné miesta a to termálne kúpaliská Čajka v Bojniciach, termálne kúpalisko v Chalmovej a termálne kúpalisko v Malých Bieliciach. Nájdeme tu aj rôzne pripomienky banskej tradície a to napr. Hornonitrianske múzeum v Prievidzi alebo Baňu Cígeľ, ktorá ponúka svojim návštevníkom možnosť nahliadnuť do bane. Medzi zaujímavé miesta patrí aj hvezdáreň v Partizánskom Prepoštská jaskyňa, Hrad sivý kameň a rodný dom Ľudovíta Štúra.

Ako môžeme vidieť tento región má z hľadiska cestovného ruchu naozaj čo ponúknuť, avšak stále je tu čo zlepšovať. Bolo by potrebné zlepšiť infraštruktúru, a to najmä napojenie regiónu na diaľničnú sieť, pretože to môže byť dôvod prečo si ľudia nevyberú región ako dovolenkovú destináciu.

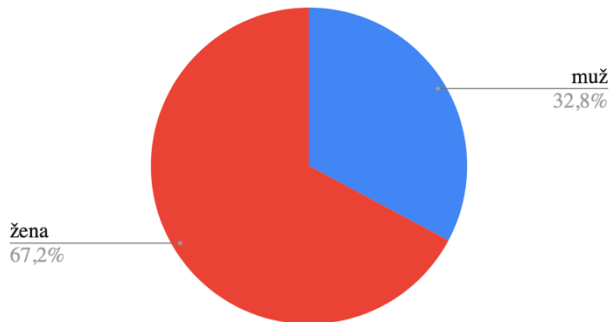
4.3 Výskum trhu zameraný na cestovný ruch v regióne horná Nitra

V rámci našej bakalárskej práce sme sa rozhodli vykonať výskum, ktorý bol realizovaný prostredníctvom dotazníka zameraného na cestovný ruch v regióne horná Nitra a na vzťah respondentov k danému regiónu. Dotazník bol respondentom rozposielaný prostredníctvom platformy MS Teams, sociálnych sietí (Facebook alebo Instagram). Pozostával zo 14 otázok, ktoré boli rozdelené do štyroch sekcií. Prvá sekcia sa týkala charakteristiky respondenta, v druhej sekcií sme skúmali postoj respondentov k cestovaniu a výberu ubytovacieho zariadenia vo všeobecnosti, tretia sekcia bola zameraná na respondentov, ktorí región horná Nitra navštívili a štvrtá na respondentov, ktorí región

nenavštívili. Dotazníku sa zúčastnilo celkovo 128 respondentov. Zber údajov trval od 2.4.2022 a ukončený bol 9.4.2022.

Graf 1 Pohlavie

Vyberte pohlavie:

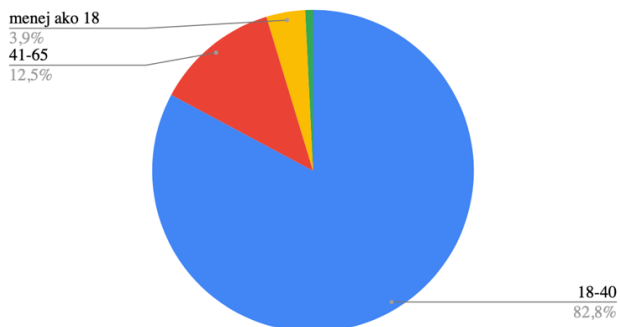

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka⁹⁸

Dotazníka sa zúčastnilo celkovo 128 respondentov, z toho 86 žien a 42 mužov. V percentuálnom vyjadrení bolo žien 67,2 % a mužov 32,8 %.

Graf 2 Veková kategória

Do akej vekovej kategórie patríte?

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

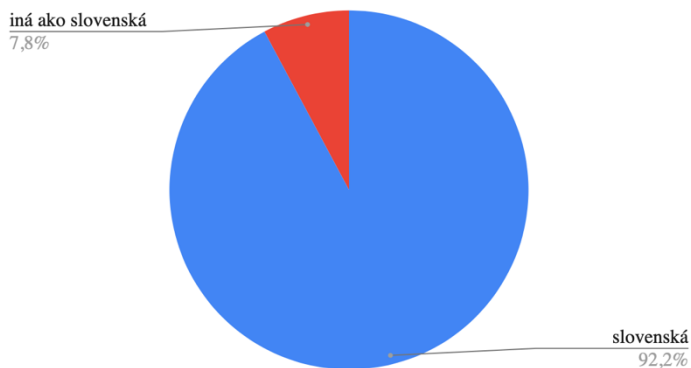
Najväčšie zastúpenie spomedzi všetkých respondentov mala veková kategória 18-40 rokov. Tú v dotazníku vybralo 106 (82,8%) respondentov. Druhé najväčšie zastúpenie mala veková kategória 41-65 rokov, ktorú vybralo 16 (12,5%) respondentov. Potom to bola

⁹⁸Dotazník zameraný na cestovný ruch v regióne horná Nitra. Dotazník sa nachádza v prílohe A. Informácie získané dotazníkom sú využívané v kapitole č. 4.

kategória menej ako 18 s počtom 5 (3,9%) respondentov, no a najmenšie zastúpenie mala veková kategória 65 a viac, ktorú označil len 1 (0,8%) respondent.

Graf 3 Národnosť

Aká je Vaša národnosť?

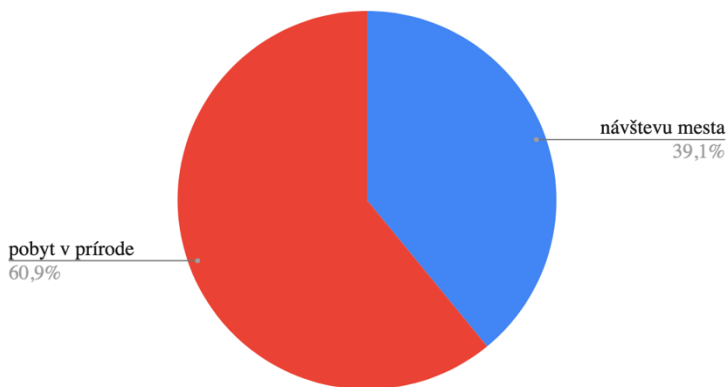

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Táto otázka bola zameraná najmä na zistenie, či región horná Nitra navštevujú viac domáci alebo zahraniční návštevníci. Zistili sme, že región navštevujú prevažne domáci návštevníci, ktorí predstavujú 92,2% z celkového počtu respondentov, čo je 118 ľudí.

Graf 4 Preferujete pobyt v prírode alebo návštevu mesta

Preferujete?

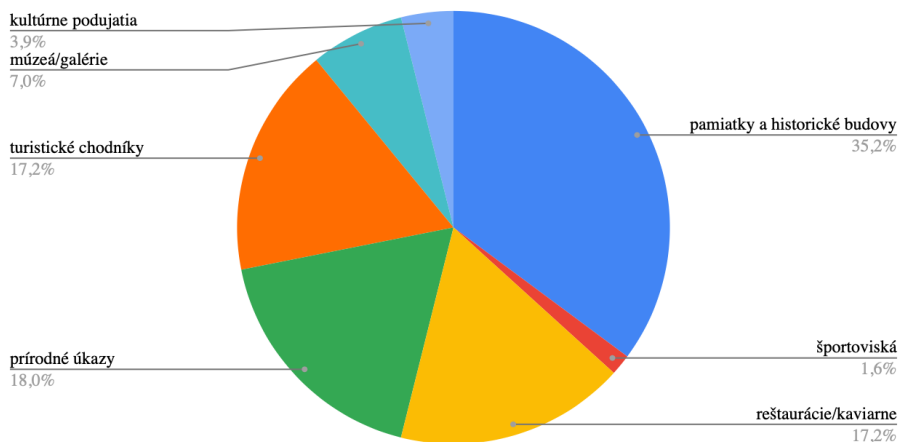

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Pomocou dotazníka sme zistili, že pobyt v prírode preferuje 78 (60,9%) respondentov a pobyt v meste 50 (39,1%) respondentov.

Graf 5 Pri návšteve nového miesta najčastejšie navštevujete

Pri návšteve nového miesta najčastejšie navštevujete:

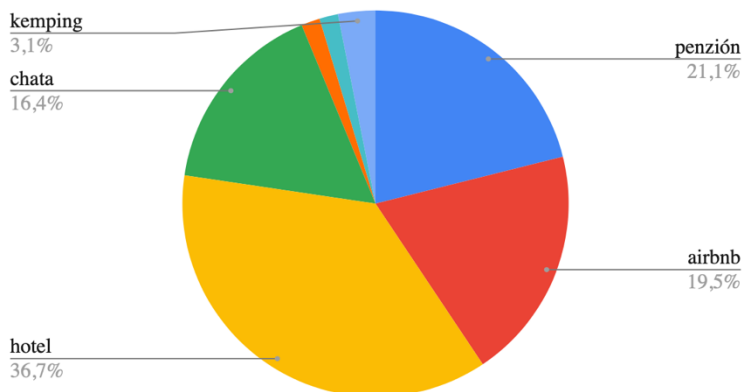

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Najviac respondentov pri návšteve nového miesta navštevuje pamiatky a historické budovy v počte 45 (35,2%) respondentov. Na druhom mieste s počtom 23 (18%) respondentov sa umiestnila možnosť prírodné úkazy. Väčší počet respondentov uviedlo aj možnosť reštaurácie/kaviarne a turistické chodníky. Najmenej odpovedí zaznamenávame pri možnosti športoviská, ktorú uviedli len 2 (1,6%) respondentov.

Graf 6 Aký druh ubytovania preferujete

Aký druh ubytovania preferujete?

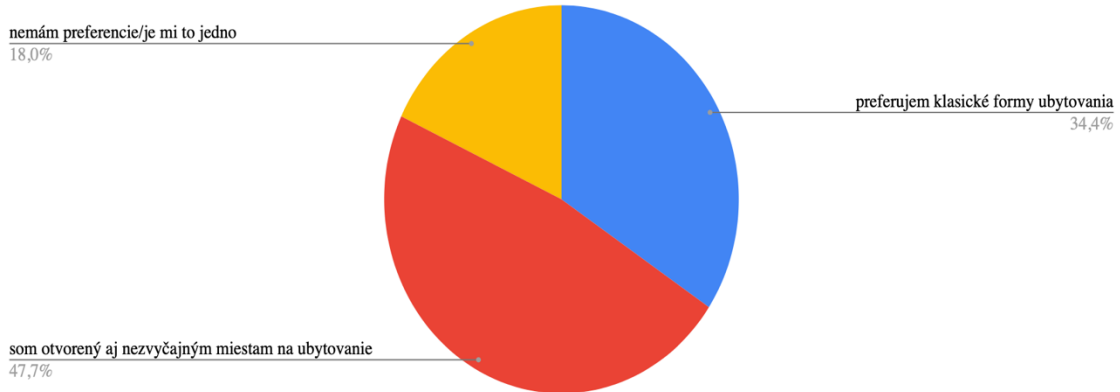
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Pomocou dotazníka sme zistili, že najviac respondentov preferuje ubytovanie sa v hotely (47 respondentov) a v penzióne (27 respondentov). Naši respondenti taktiež preferujú ubytovanie prostredníctvom platformy airbnb alebo pobyt na chate. Nie veľmi

naklonení sú možnosti ubytovania sa v hostely, ktorú uviedli len 2 (1,6%) respondenti. Rovnako 2 (1,6%) respondenti uviedli, že čo sa týka výberu ubytovacieho zariadenia nemajú preferencie.

Graf 7 Preferujete klasické formy ubytovania alebo ste otvorený aj iným nezvyčajným miestam, kde sa môžete ubytovať

Preferujete klasické formy ubytovania alebo ste otvorený aj iným nezvyčajným miestam, kde sa môžete ubytovať?

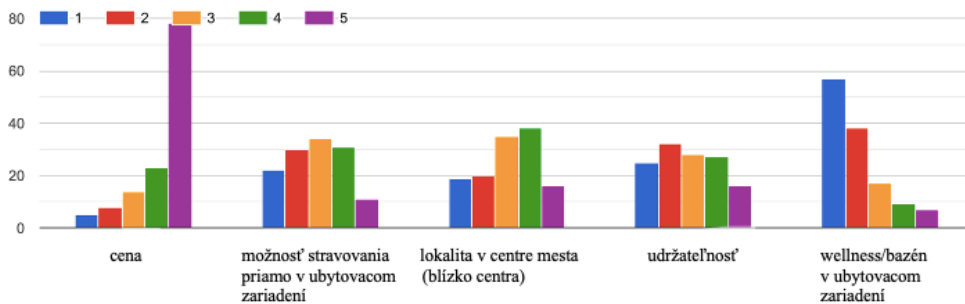

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Zistili sme, že respondenti sú otvorení aj nezvyčajným formám ubytovania. Až 61 (47,7%) respondentov uviedlo, že sú otvorení aj nezvyčajným formám ubytovania. 44 (34,4)% respondentov preferuje klasické formy ubytovania a 23 (18%) respondentov uviedlo možnosť nemám preferencie/je mi to jedno.

Graf 8 Na stupnici od 1 (najmenej) po 5 (najviac) ohodnoťte dôležitosť nasledujúcich parametrov pri výbere ubytovacieho zariadenia

Na stupnici od 1 (najmenej) po 5 (najviac) ohodnoťte dôležitosť nasledujúcich parametrov pri výbere ubytovacieho zariadenia.

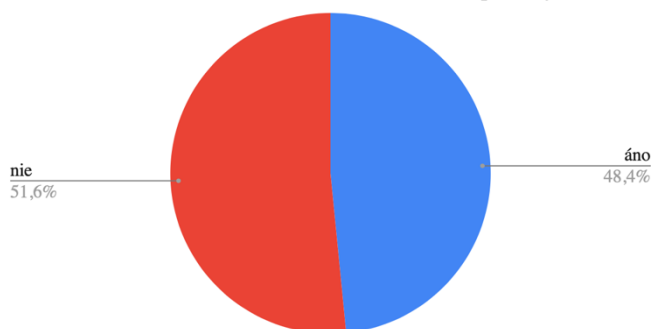

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Najdôležitejším spomedzi všetkých parametrov je cena. Po cene je taktiež veľmi dôležitým parametrom lokalita a možnosť stravovania sa priamo v ubytovacom zariadení. Naopak za najmenej dôležitý parameter pri výbere ubytovacieho zariadenia respondenti považujú súčasť bazénu/wellnesu v ubytovacom zariadení.

Graf 9 Navštívili ste niekedy región horná Nitra (okres Prievidza, Partizánske, Bánovce nad Bebravou a Topoľčany)

Počet hodnôt v stĺpci Navštívili ste niekedy región horná Nitra (okres Prievidza, Partizánske, Bánovce nad Bebravou a Topoľčany)?

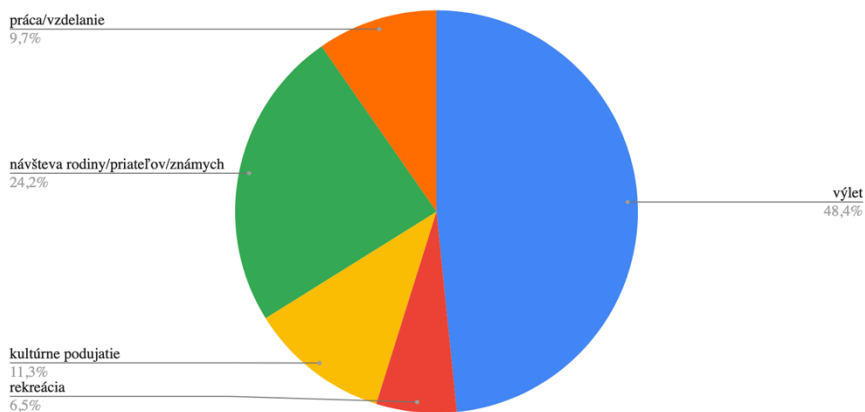

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Z grafu vyplýva, že 66 (51,6%) respondentov región horná Nitra nenavštívilo a 62 (48,4%) respondentov región horná Nitra navštívilo.

Graf 10 Pri akej príležitosti ste región navštívili

Pri akej príležitosti ste región navštívili?

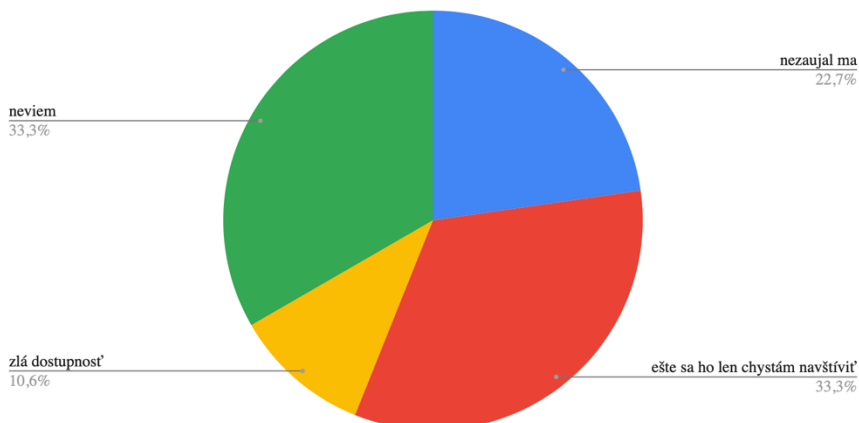

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Táto otázka bola určená pre tých respondentov, ktorí uviedli, že región horná Nitra navštívili. Najčastejšou odpoveďou, ktorú sme v dotazníku zaznamenali bola možnosť výlet, ktorú uviedlo až 30 (48,4%) zo 62 respondentov. Veľmi často vyskytujúce sa odpovede boli aj návšteva rodiny/priateľov/známych alebo kultúrne podujatie.

Graf 11 Prečo ste región nenavštívili

Prečo ste región nenavštívili?

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výskumu realizovaného prostredníctvom dotazníka

Táto otázka bola smerovaná k respondentom, ktorí región horná Nitra nenavštívili. Najčastejšie vyskytujúcimi sa odpoveďami boli odpovede ešte sa ho len chystám navštíviť, ktorú uviedlo 22 (33,3%) respondentov a rovnako tak aj možnosť neviem, ktorú uviedlo 22 (33,3%) respondentov. Veľmi často respondenti uvádzali aj možnosť, že ich región nezaujal.

Súčasťou dotazníka boli taktiež otázky:

Aké miesta ste v regióne navštívili?

Najčastejšie respondenti uvádzali, že v regióne horná Nitra navštívili mestá Prievidza a Bojnice. V Bojniciach najčastejšie navštívili Bojnický zámok, ZOO a vyhlíadku Čajka v oblakoch.

Bolo niečo čo Vám pri návšteve v regióne chýbalo?

Väčšine respondentov pri návšteve regiónu nič nechýbalo. No vyskytli sa aj pomerne zaujímavé pripomienky ako napr. lepšia infraštruktúra, lepšie spoje MHD, otvorené kaviarne v sobotu, lepšia parkovacia politika a iné.

Čo by Vás motivovalo k návšteve regiónu?

Aj táto otázka bola určená pre respondentov, ktorí región horná Nitra nenavštívili. Respondenti uvádzali rôzne motivátory, ktoré by ich podnietili región navštíviť, no veľmi často sa vyskytovala odpoveď, že by ich motivovala lepšia propagácia regiónu alebo nejaké zaujímavé podujatia/atrakcie v regióne.

4.4 Návrh vybudovania netradičného ubytovacieho zariadenie

Našou víziou je vybudovať v regióne horná Nitra ubytovací komplex, pozostávajúci zo starých zrekonštruovaných železničných vagónov. Veľkou inšpiráciou je pre nás britská spoločnosť Railholiday, ktorá ponúka možnosť ubytovať sa v zrekonštruovaných vlakových vagónoch v anglickom meste Cornwall. Taktiež sme sa inšpirovali aj rôznymi nápadiami zo Slovenska. Veľmi nás zaujala kaviareň Depo Café, nachádzajúca sa na Telgárte, ktorá je umiestnená v prerobenom vlakovom vozni. Pre tento nápad sme sa rozhodli najmä preto, lebo by sme chceli spojiť príjemné s užitočným a vdýchnuť starým nepoužitým vagónom nový život. Pri výbere vhodného miesta na umiestnenie ubytovacieho komplexu nám pomohol nami vypracovaný dotazník, v ktorom sme našim respondentom položili otázku či preferujú pobyt v prírode alebo návštevu mesta. Keďže prevažovali respondenti, ktorí preferujú pobyt v prírode, rozhodli sme sa umiestniť toto ubytovacie zariadenie do prírody. Dotazníkom sme taktiež zistili, že medzi najnavštevovanejšie miesta v regióne patria Bojnice a Prievidza, naše ubytovacie zariadenia by sme preto chceli umiestniť v blízkosti týchto dvoch miest. Keďže veľa respondentov v dotazníku uviedlo, že možnosť stravovať sa priamo v ubytovacom zariadení je pre nich veľmi dôležitý faktor pri výbere ubytovacieho zariadenia, rozhodli sme sa, že v každom vlakovom vagóne bude aj menšia kuchyňa, kde si budú môcť návštevníci pripravovať pokrmy samostatne. Tento ubytovací komplex bude mať podobu kempingu. Na začiatku ho budú tvoriť 2 zrekonštruované železničné vagóny. V jednom bude možnosť ubytovania sa pre dve osoby a v druhom pre štyri osoby. Pri zariaďovaní vagónov sme sa rozhodli osloviť spoločnosť Ikea, ktorá by nám mohla so zariaďovaním pomôcť. Čo sa týka pracovnej sily, myslíme si, že na začiatku nám bude stačiť len jeden zamestnanec, ktorý bude komunikovať s návštevníkmi a dohliadať na správny chod ubytovacieho zariadenia. Upratovanie vagónov by sme riešili prostredníctvom outsourcingu upratovacej spoločnosti. Pozemok, na ktorom budú vlakové vagóny stáť bude prenajatý od miestnej samosprávy, v ktorej sa bude toto ubytovacie zariadenie nachádzať. Chceme poukázať a upriamiť pozornosť ľudí na udržateľnosť a na udržateľné formy energie

a preto sme sa rozhodli umiestniť na strechy vagónov fotovoltaické panely, ktoré budú slúžiť na výrobu energie. Financovanie by sme riešili pomocou vlastných zdrojov, úveru, grantov, ale aj prostredníctvom sponzoringu. Snažili sme sa odhadnúť finančnú náročnosť tohto návrhu, ktorú sme spracovali do tabuľky. Tabuľka sa nachádza v časti prílohy v prílohe B.

Záver

Hlavným cieľom záverečnej práce je analýza environmentálneho zaťaženia regiónu horná Nitra a vypracovanie návrhu ubytovacieho zariadenia s cieľom zlepšiť atraktivitu tohto regiónu. V teoretickej časti sa nám podarilo vysvetliť a priblížiť základné pojmy skúmanej problematiky. Priniesli sme aj informácie o rôznych dokumentoch dotýkajúcich sa problematiky environmentálneho zaťaženia na území Slovenskej republiky. Taktiež sme priniesli informácie o niekoľkých inštitúciách, ktoré riešia problematiku zlého stavu životného prostredia a to nie len na Slovensku, ale aj vo svete. Zistili sme, že na Slovensku sú veľmi významnými inštitúciami, ktoré sa zaoberajú environmentálnym zaťažením krajiny Ministerstvo životného prostredia SR a Slovenská agentúra životného prostredia. V rámci Európy je významnou inštitúciou Európska komisia a taktiež nás veľmi zaujala nezisková organizácia Greenpeace, ktorá sa počas svojej existencie pričínala o veľké množstvo zlepšení, čo sa kvality životného prostredia týka. Jedným z našich cieľov bolo poukázať na stav životného prostredia v nami vybraných lokalitách. Vybrali sme si tri lokality na Slovensku, pričom sme dbali na to, aby sa každá z vybraných environmentálnych záťaží nachádzala v inom regióne Slovenska. Snažili sme sa opísať región vo všeobecnosti, priblížiť problematiku environmentálneho zaťaženia a nájsť spôsoby akými by sa dala táto záťaž vyriešiť, poprípade či už boli prijaté nejaké opatrenia v súvislosti s riešením danej problematiky. Taktiež sme sa zamerali aj na opis atraktivity regiónov z hľadiska cestovného ruchu. V poslednej kapitole sme sa zaoberali analýzou akčného plánu Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra, v ktorom sme hľadali odpovede na rôzne otázky. Zamerali sme sa na rôzne problémy, ktoré môžu v súvislosti s ukončením ťažobného priemyslu v oblasti nastať. Zistili sme, že v regióne horná Nitra je veľký problém s odlivom mladých ľudí, so starnutím populácie, so zlou vzdelanostnou úrovňou, zlou infraštruktúrou, ale naopak že nezamestnanosť v regióne nie je až takým veľkým problémom. Čo možno taktiež považovať za pomerne vážny problém je aj zhoršená kvalita zdravia u obyvateľov regiónu horná Nitra. Na základe vypracovaného dotazníka sme dospeli taktiež k viacerým záverom a poznatkom, ktoré sme neskôr využili pri vypracovaní návrhu zvýšenia atraktivity regiónu horná Nitra pre širšiu verejnosť. Zistili sme, že respondenti preferujú pobyt v prírode viac ako návštevu mesta, pri výbere ubytovacieho zariadenia je významným faktorom cena alebo možnosť stravovať sa v ubytovacom zariadení. Medzi najnavštevovanejšie miesta regiónu patria mesto Bojnice a Prievidza, za veľké negatíva regiónu respondenti považujú zlú dostupnosť a infraštruktúru alebo nedostačujúcu propagáciu oblasti. Všetky získané

poznatky nám pomohli pri vypracovaní návrhu ubytovacieho zariadenia. Kvalita životného prostredia v regióne horná Nitra je na veľmi zlej úrovni. Proces transformácie bude zložitý, bude si vyžadovať veľa času aj finančných zdrojov. Je však nevyhnutný, keďže zlý stav životného prostredia má negatívny vplyv na život obyvateľov regiónu.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

DUBSKÁ, Michaela. Kultúrny cestovný ruch a princípy trvalo udržateľného rozvoja. 2010, č. 1, s.16-19. ISSN: 1337-7760. Dostupné na: <<https://kmkt.sk/kontexty/kulturny-cestovny-ruch-a-principy-trvalo-udrzatelneho-rozvoja/>>

JÁNOVÁ, Vlasta et al. Riešenie environmentálnych záťaží na Slovensku. Bratislava: Slovenská agentúra životného prostredia, 2015. 82 s. ISBN 978-80-89503-31-5

LAUKOVÁ, Irena. Vplyv banskej činnosti na životné prostredie v akciovej spoločnosti Hornonitrianske bane Prievidza. s. 168-177.

SLÁVIKOVÁ, Marcela – SLÁMKOVÁ, Marta. Zaťažené oblasti životného prostredia Slovenskej republiky. 42 s. ISBN 978 – 80 – 89503 – 81 – 0

ŠOTTNÍK, Peter et al. Environmentálne záťaže. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, s. 233.

Internetové zdroje

ADAMKOVIČOVÁ, Alena et al. Prehľad environmentálnych cieľov na obdobie 2020 až 2050 pre SR. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2020. 89 s. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/11141.pdf>>

BOLTIŽIAR, Martin et al. Lokality environmentálnych záťaží východného Slovenska ako limitujúce faktory regionálneho rozvoja. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) XXI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků. Brno: Masarykova univerzita, 2018. s. 648-654. ISBN 978-80-210-8969-3. Dostupné na: <<https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/proceedings2018-articles/2018-085.pdf>>

Cestovný ruch. In enviroportal.sk [online]. [cit. 15.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/8065.pdf>>

CKO/eurofondy. In mirri.gov.sk [online]. [5.1.2022]. Dostupné na: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/cko/makroregionalne-strategie-v-podmienkach-sr/karpatska-strategia/zakladne-informacie/index.html>>

Členstvo SR v EEA. In sazp.sk [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/medzinarodna-spolupraca/eea/clenstvo-sr-v-eea.html>>

Environmentálne záťaž v EÚ. In minzp.sk [online]. [cit. 31.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.minzp.sk/zataze/environmentalne-zataze-eu/>>

Environmentálne záťaž. In enviroportal.sk [online]. 17.10.2019 [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/environmentalne-zataze>>

Environmentálne záťaž. In sazp.sk [online]. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/environmentalne-sluzby/environmentalne-zataze-4018.html>>

Enviroportál: cestovný ruch. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/8065.pdf>>

Európska environmentálna agentúra. In Enviroportál [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/europska-environmentalna-agentura>>

GEHREROVÁ, Ria – BARCÍKOVÁ, Michaela. Život po uhlí. Ťažba uhlia na hornej Nitre: V čom sa môže horná Nitra inšpirovať príbehom belgického Genku. In: dennikn.sk [online]. 12.9.2019 [cit. 3.11.2021]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/1545496/zivot-po-uhli-v-com-sa-moze-horna-nitra-inspirovat-pribehom-belgickeho-genku/>>

GREČKO, Tomáš. Ak sa projekt na hornej Nitre podarí, zatlieska nám celá Európa a región sa teleportuje o desaťročia vpred. In dennikn.sk [online]. 23.7.2021 [31.10.2021]. Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/2478008/ak-sa-projekt-na-hornej-nitre-podari-zatlieska-nam-cela-europa-a-region-sa-teleportuje-o-desatrocia-vpred/?ref=inc&_ga=2.194876525.1178803337.1634021663-935635166.1634021663>

GREGOROVÁ, Bohuslava – KOREC, Pavol. Cestovný ruch ako významná súčasť rozvojového potenciálu regiónu východné Slovensko. In Acta geographica universitatis comenianae [online]. 2017, roč. 61, č. 2, s. 183-200. Dostupné na: <http://www.actageographica.sk/stiahnutie/61_2_03_Gregorova_Korec.pdf>

GÚČIK, Marian et al. Cestovný ruch, hotelierstvo, pohostinstvo. Výkladový slovník. 1. vyd. Bratislava, 2006. ISBN 80-10-00360-3

GUČÍK, Marián et al. Udržateľný cestovný ruch a jeho zabezpečovanie na Slovensku. In 5. medzinárodné kolokvium o cestovnom ruchu [online]. [cit. 15.12.2021]. 2014, s. 30-42. Dostupné na: <<https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/3910085/10619195/sbornik-kolokviumCR2014.pdf#page=30>>

HALUŠ, Martin – DRÁB, Ján. Tri výzvy životného prostredia na Slovensku. Ministerstvo životného prostredia SR, 2017. 26 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/iep/01_2017_tri-vyzvy_zivotneho_prostredia.pdf>

História Greenpeace. In greenpeace.org [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <https://www.greenpeace.org/slovakia/historia-greenpeace/?_gl=1%2A8rqw7%2A_ga%2ANTMyOTU3Njk2LjE2MzY2MTM2ODY.%2A_ga_VRJD2J9F9%2AMTYzNjYxMzY4NC4xLjEuMTYzNjYxMzY4OS4w&_ga=2.56676073.272796942.1636613686-532957696.1636613686>

Hornonitriansky región. 13.4.2016 [cit. 31.10.2021]. Dostupné na: <<https://geografia-cestovneho-ruchu.estranky.sk/clanky/geografia-cestovneho-ruchu-slovenska/hornonitriansky-region.html>>

HRAŇOVÁ, Lenka. Študentská vedecká aktivita: Dva pohľady na environmentálne zaťaženie oblasti Hornonitrianskeho regiónu cestovného ruchu. Banská Bystrica, 2019. Dostupné na: <https://www.ef.umb.sk/konferencie/sva_2019/1_CR/prispevok/1_Hraňová.pdf>

CHEMKO, a.s. Slovakia. Profil spoločnosti. 2019. Dostupné na: <<https://www.chemko.sk/sk/profil-spolocnosti>>

Chránená krajinná oblasť. Dostupné na: <<https://www.zemplinskehamre.sk/hnch/chranena-krajinna-oblast-vihorlat/>>

IEP: Medzi najväčšie výzvy životného prostredia patria odpady, ovzdušie a lesy. In enviroportal.sk [online]. [online]. [cit. 13.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/clanok/iep-medzi-najvacsie-vyzvy-zivotneho-prostredia-patria-odpady-ovzdušie-a-lesy>>

Kameňolom srdce. Dostupné na: <<https://www.kamennesrdce.sk/co-su-to-gudrony/>>

KAROLYI, Dušan. Šírava chce byť opäť slovenským morom, miestami je to však návrat do minulého storočia bez cyklotrás a ihrísk. In dennikn.sk [online]. 30.6.2021 [cit. 30.11.2021]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/2452192/sirava-chce-byt-opat-slovenskym-morom-miestami-je-to-vsak-navrat-do-minuleho-storocia-bez-cyklotras-a-ihrisk/>>

KOŠČOVÁ, Natália – KOŠČOVÁ, Mária. Podmienky rozvoja Wildlife watching turizmu na Slovensku. In [Folia geographica](http://foliageographica.sk) [online]. [21.12.2021]. ISSN 2454-1001. Dostupné na: <<http://www.foliageographica.sk/public/media/26921/4-PODMIENKY%20ROZVOJA%20WILDLIFE%20WATCHING%20TURIZMUNA%20SLOVENSKEHU.pdf>>

Košice región turizmus. Budúcnosťou cestovného ruchu v Košickom kraji je ekoturizmus. 25.2.2021 [cit. 20.12.2021]. Dostupné na: <<https://web.vucke.sk/sk/novinky/buducnostou-cestovneho-ruchu-kosickom-kraji-je-ekoturizmus.html>>

KULLA, Marián. Vybrané aspekty cestovného ruchu na Zemplínskej šírave. In *Geographia cassoviensis* [online], 2011. Dostupné na: <https://ugeshare.science.upjs.sk/webshared/GCass_web_files/articles/GC-2011-5-1/11Kulla.pdf>

Manažment environmentálnych záťaží na Slovensku. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2019.

MICHAELI, Eva – BOLTÍŽIAR, Martin. Vybrané lokality environmentálnych záťaží v zaťažených oblastiach Slovenska, 2010. s. 18-48. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/profile/Eva-Michaeli/publication/284308790_Selected_Localities_of_Environmental_Loads_in_Slovakia_Loaded_Areas/links/566993fa08aea0892c49a9b9/Selected-Localities-of-Environmental-Loads-in-Slovakia-Loaded-Areas.pdf>

MICHNIAK, Daniel. Vplyv dostupnosti na rozvoj cestovného ruchu vo vybraných regiónoch na Slovensku. In *Geographia Cassoviensis IV* [online]. [online]. [cit. 13.12.2021]. 2010, č.1, s. 114-117. Dostupné na: <<http://akademickyrepozitar.sk/sk/repozitar/vplyv-dostupnosti-na-rozvoj-cestovneho-ruchu-vo-vybranych-regionoch-na-slovensku.pdf>>

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Pre PCB látky po Chemku Strážske je vyhlásená mimoriadna situácia na východe Slovenska. 2020. Dostupné na: <<https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=pre-pcb-latky-po-chemku-strazske-je-vyhlasena-mimoriadna-situacia-na-vychode-slovenska>>

Ministerstvo životného prostredia. Štatút. Dostupné na: <<https://www.minzp.sk/files/onas/mzp-sr/statut/statut-mzp-sr.pdf>>

MIŠOVIČOVÁ, Regina et al. Oversize turizmus vo vybraných národných parkoch na Slovensku. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/profile/Regina-Misovicova/publication/342549870_OVERSIZE_turizmus_vo_vybranych_narodnych_parkoch_na_Slovensku_Oversize_tourism_in_selected_national_parks_in_Slovakia/links/5efaed7145851550507e16e9/OVERSIZE-turizmus-vo-vybranych-narodnych-parkoch-na-Slovensku-Oversize-tourism-in-selected-national-parks-in-Slovakia.pdf>

MURÍNOVÁ, S. et al. Adaptácia bakteriálnych kmeňov izolovaných zo sedimentov Strážskeho kanála a okolia Chemka Strážske v prítomnosti polychlórovaných bifenylov (PCB). In Sedimenty vodných tokov a nádrží [online]. 2013 [21.12.2021]. s. 197-202.

Dostupné na:
<http://www.vuvh.sk/download/kniznica/zborniky/zb_svt13/26_SVTN2013.pdf>

OLEŠČÁK, Lukáš. Diplomová práca - Udržateľný cestovný ruch vo vybranej oblasti Slovenska. Praha, 2017. Dostupné na:

<https://is.vsh.cz/th/z2n2t/Udrzatelny_cestovny_ruch_vo_vybranej_oblasti_Slovenska_.pdf>

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj – OECD. In mhsr.sk [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.mhsr.sk/obchod/multilateralne-obchodne-vztahy/oecd/organizacia-pre-hospodarsku-spolupracu-a-rozvoj-oecd>>

PLESNÍK, Pavol. Vplyv cestovného ruchu na biosféru. In Acta geographica universitatis comenianae [online]. [cit. 15.12.2021]. 2010, roč. 54, č. 1, s. 75-80. Dostupné na: <http://www.actageographica.sk/stiahnutie/54_1_05_Plesnik.pdf>

POSPIECHOVÁ, Oľga – HLÔŠKOVÁ, Zuzana. Plán prác na odstránenie environmentálnej záťaže B2 (020) /Bratislava – Vrakuňa – Vrakunská cesta – skládka CHZDJ – SK/EZ/B2/136. 2016. Dostupné na: <https://www.minv.sk/swift_data/source/miestna_statna_sprava/okres_bratyslava/Urad_Ta b/2017/03/16_plan%20prac.pdf>

POVAŽAN, Radoslav – WEISS, Pavol. Cestovný ruch a životné prostredie v SR 2014. 2016. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/uploads/report/2662.pdf>>

Pôvodca environmentálnej záťaže. In enviroportal.sk [online]. [cit. 3.11.2021]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/environmentalne-zataze/povodca-environmentalnej-zataze>>

PwC. Akčný plán: Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra. 2019, s. 205. Dostupné na: <<https://www.zivotpouhli.sk/images/akcny%20plan/vlastnymat.pdf>>

PwC. Aktualizácia akčného plánu: Transformácia uhoľného regiónu horná Nitra. 2020, 206. Dostupné na: <<http://www.prievidza.sk/upload/wsw/files/file/news/akcnyplan/akcny-plan-aktualizacia2021.pdf>>

SAŽP. In sazp.sk. [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.sazp.sk/sazp/>>

SEKULA, Peter. Sanácia environmentálnej záťaže B4 (001) / Bratislava – Devínska Nová Ves – kameňolom Srdce – SK/EZ/B4/147. Dostupné na: <https://subory.sazp.sk/CEI/Osveta/PD_Sekula.pdf>

SLOBODNÍKOVÁ, Oľga. Prírodný turizmus – udržateľný cestovný ruch. In sazp.sk [online]. [20.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/prirodny-turizmus-udrzatelny-cr/>>

ŠIROKÝ, Pavol et al. Envirostratégia 2030. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2020. 86 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/iep/publikacia_zelensie-slovensko-sj_web.pdf>

ŠOTTNÍK, Peter et al. Environmentálne záťaže. 1. vyd. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2015. 301 s. ISBN 978-80-89503-42-1

ŠOTTNÍK, Peter. Environmentálne záťaže – prieskum a analýza rizika. Bratislava, 2018. Dostupné na: <<http://www.fyzickageografia.sk/geovedy/texty/sottnik18.pdf>>

ŠPULEROVÁ, Jana. Revitalizácia ekosystémov v krajine. In Životné prostredie: Revue pre teóriu a starostlivosť o životné prostredie. Praha: Katedra fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2012, roč. 46, č. 3.

Štátny geologický ústav Dionýza Štúra - profil ústavu. In geology.sk [online]. [cit. 12.12.2021]. Dostupné na: <<https://www.geology.sk/o-nas/profil-ustavu/>>

Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2022-2027. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2021. 203 s.

Štátny program sanácie environmentálnych zát'azí. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2015. 244 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/sekcia-geologie-prirodných-zdrojov/spsez_2016_2021.pdf>

ŠUSTÁKOVÁ, Michaela. Diplomová práca - Udržateľný cestovný ruch v podmienkach Tatranského národného parku. Praha, 2016. Dostupné na: <https://is.vsh.cz/th/g3b4a/Diplomova_praca.pdf>

ŠVEDA, Martin et al. Využitie lokalizačných dát mobilnej siete v turizme: kto sú, kedy prichádzajú a kam smerujú zahraniční návštevníci na Slovensku. In Geografický časopis [online]. [cit. 15.12.2021]. 2019, s. 203-225. Dostupné na: <<https://www.sav.sk/journals/uploads/09271225Sveda%20et%20al..pdf>>

TASR. Zdravotné riziko spôsobené PCB na východnom Slovensku. In enviromagazin.sk [online]. Dostupné na: <https://www.enviromagazin.sk/enviro2010/enviro5/07_toxicke.pdf>

TASR/VESELSKÝ, Dano. Projekt sanácie skládky vo Vrakuni je o čosi bližšie k realizácii. In aktuality.sk [online]. Bratislava, 10.11.2021 [10.1..2022]. Dostupné na: <<https://www.aktuality.sk/clanok/d18fx3d/projekt-sanacie-skladky-vo-vrakuni-je-o-cosi-blizsie-k-realizacii/>>

WILLI, Caroline. Bakalárska práca - Environmentálne aspekty rozvoja cestovného ruchu. Praha, 2017. Dostupné na: <https://is.vsh.cz/th/drcmc/BakalarskaPraca2017_mymr3.pdf>

Zákon č. 409/2011 Z.z. Zákon o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej zát'aze a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [cit. 13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-409>>

Zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach. [13.10.2021]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-569>>

Zoznam príloh a prílohy

Príloha A

Príloha B

Príloha A

Dotazník zameraný na cestovný ruch v regióne horná Nitra

Otázky Odpovede 128 Nastavenia

Sekcia 1 z 4

Cestovný ruch v regióne horná Nitra

Milí respondenti, som študentkou 3.ročníka Obchodnej fakulty na Ekonomickej univerzite v Bratislave. V rámci mojej bakalárskej práce riešim problematiku environmentálneho zaťaženia vybraných regiónov Slovenska a vplyv tejto problematiky na cestovný ruch daných regiónov. Prosím Vás o vyplnenie dotazníka a zároveň Vás ubezpečujem, že odpovede z dotazníka využijem len na študijné účely a pre potreby mojej bakalárskej práce.

Vyberte pohlavie *

- muž
- žena
- Iné...

Do akej vekovej kategórie patríte? *

- menej ako 18
- 18-40
- 41-65
- 65 a viac

Aká je Vaša národnosť? *

- slovenská
- iná ako slovenská

Preferujete *

- návštevu mesta
- pobyt v prírode

⋮

Pri návšteve nového miesta najčastejšie navštevujete *

- múzeá/galérie
- pamiatky a historické budovy
- kultúrne podujatia
- reštaurácie/kaviarne
- športoviská
- turistické chodníky
- prírodné úkazy
- Iné...

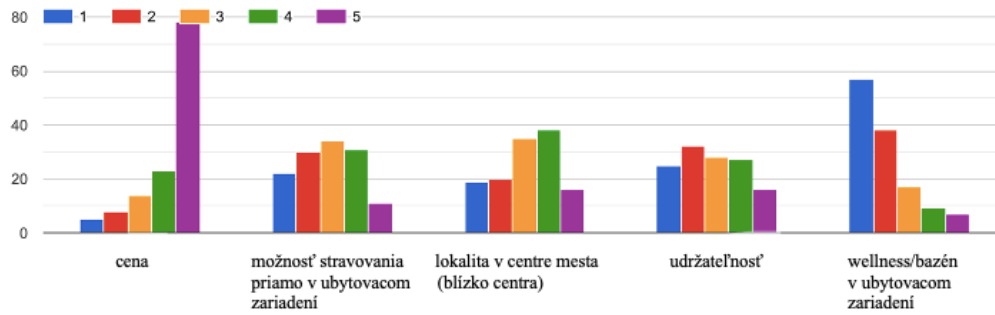
Aký druh ubytovania preferujete? *

- hotel
- penzión
- hostel
- airbnb
- kemping
- chata
- Iné...

Preferujete klasické formy ubytovania alebo ste otvorený aj iným nezvyčajným miestam, kde sa *
môžete ubytovať?

- preferujem klasické formy ubytovania
- som otvorený aj nezvyčajným miestam na ubytovanie
- nemám preferencie/je mi to jedno

Na stupnici od 1 (najmenej) po 5 (najviac) ohodnotte dôležitosť nasledujúcich parametrov pri výbere ubytovacieho zariadenia.

Na stupnici od 1 (najmenej) po 5 (najviac) ohodnotte dôležitosť nasledujúcich parametrov pri výbere ubytovacieho zariadenia. *

	1	2	3	4	5
cena	☐	☐	☐	☐	☐
možnosť stravo...	☐	☐	☐	☐	☐
lokalita v centr...	☐	☐	☐	☐	☐
udržateľnosť	☐	☐	☐	☐	☐
wellness/bazén...	☐	☐	☐	☐	☐

Sekcia 2 z 4

Názov sekcie (nepovinné) ✕ ⋮

Popis (nepovinné)

Navštívili ste niekedy región horná Nitra (okres Prievidza, Partizánske, Bánovce nad Bebravou a Topoľčany)? *

áno

nie

Respondenti, ktorí navštívili región horná Nitra

Popis (nepovinné)

Pri akej príležitosti ste región navštívili? *

- návšteva rodiny/priateľov/známych
- práca/vzdelanie
- výlet
- kultúrne podujatie
- rekreácia
- Iné...

Aké miesta ste v regióne navštívili? *

Text krátkej odpovede

Bolo niečo čo Vám pri návšteve v regióne chýbalo?

Text dlhej odpovede

Respondenti, ktorí nenavštívili región horná Nitra

Popis (nepovinné)

Prečo ste región nenavštívili?

- nezaujal ma
- zlá dostupnosť
- ešte sa ho len chystám navštíviť
- neviem
- Iné...

Čo by Vás motivovalo k návšteve regiónu?

Text dlhej odpovede

Tabuľka 1 Náklady na ubytovacie zariadenie

Položka	Množstvo	Cena	Poznámky
Mesačné náklady			
Prenájom pozemku		150-200 €	Pozemok by sme si prenajali od miestnej samosprávy, cena závisí na dohode
Zamestnanci	1	1 500 €	Mali by sme len jedného zamestnanca, ktorý by dbal na chod ubytovacieho zariadenia a komunikoval so zákazníkmi
Upratovacie služby		500-1 000 €	Upratovacie služby by sme outsourcovali, cena by sa odvíjala od návštevnosti ubytovacieho zariadenia
Spolu		2 150-2 700 €	Tieto náklady predstavujú pravidelné mesačné náklady
Jednorazové náklady			
Vagón	2	5 000 €	Rozhodli sme sa kúpiť starší nepojazdný vlak, a preto si myslíme, že by sme ho mohli odkúpiť za nižšiu cenu
Fotovoltické panely	4	5 000-10 000 €	Energiu by sme chceli získavať prostredníctvom udržateľných zdrojov

			a to hlavne použitím fotovoltických panelov
Rekonštrukcia vagónov		20 000 €	Pri rekonštrukcii by sme chceli dbať na to, aby sme využili ekologické a recyklovateľné materiály
Zariadenie vagónov		8 010 €	
Rezerva		10 000 €	Rezerva na neočakávané výdavky (napr. úprava pozemku, ľudia, ktorí pomôžu s rekonštrukciou a iné)
Spolu		68 010-88 010 €	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Vagón č. 1 (pre 2 osoby)

Tabuľka 2 Zariadenie do kuchyne

Položka	Množstvo	Cena (EUR/1 ks)
Kuchynská linka + spotrebiče	1	1 000 €
Poháre	4	1 €
Taniere	4	2 €
Príbor (sada)	1	20 €
Kuchynský riad	1	35 €
Kôš	1	15 €
Jedálenský stôl	1	100 €
Stoličky	4	30 €
Spolu		1 302 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 3 Zariadenie do WC a kúpeľne

Položka	Množstvo	Cena (EUR/1 ks)
Záchod	1	150 €
Sprchový kút	1	250 €
Umývadlo	1	70 €
Skrinka pod umývadlo	1	40 €
Fén	1	30 €
Osuška	4	5 €
Uterák	4	4 €
Zrkadlo	1	40 €
Stojan na toaletný papier	1	30 €
Toaletná kefa	1	2 €
Spolu		648 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 4 Zariadenie do spálne

Položka	Množstvo	Cena (EUR/1 ks)
Posteľ	2	180 €
Skriňa	1	150 €
Komoda	1	100 €
Nočný stolík	2	70 €
Posteľná bielizeň	4	40 €
Vankúš	2	10 €
Perina	2	20 €
Matrac	2	200 €
Spolu		1 370 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zariadenie vagóna č.1 bude stáť 3 320 eur.

Vagón č. 2 (pre 4 osoby)

Tabuľka 5 Zariadenie do kuchyne

Položka	Množstvo	Cena (EUR/1 ks)
Kuchynská linka + spotrebiče	1	1000€
Poháre	4	1 €
Taniere	4	2 €
Príbor (sada)	1	20 €
Kuchynský riad	1	35 €
Kôš	1	15 €
Jedálenský stôl	1	100 €
Stoličky	4	30 €
Spolu		1 302 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 6 Zariadenie do WC a kúpeľne

Položka	Množstvo	Cena (EUR/1 ks)
Záchod	1	150 €
Sprchový kút	1	250 €
Umývadlo	1	70 €
Skrinka pod umývadlo	1	40 €
Fén	1	30 €
Osuška	4	5 €
Uterák	4	4 €
Zrkadlo	1	40 €
Stojan na toaletný papier	1	30 €
Toaletná kefa	1	2 €
Spolu		648 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 7 Zariadenie do spálne

Položka	Množstvo	Cena (EUR/1 ks)
Posteľ	4	180 €
Skriňa	2	150 €
Komoda	2	100 €
Nočný stolík	4	70 €
Posteľná bielizeň	8	40 €
Vankúš	4	10 €
Perina	4	20 €
Matrac	4	200 €
Spolu		2 740 €

Zdroj: Vlastné spracovanie ⁹⁹

Zariadenie vagóna č. 2 bude stáť 4 690 eur.

⁹⁹Všetky ceny sú len orientačné